

14. Sürün

2025

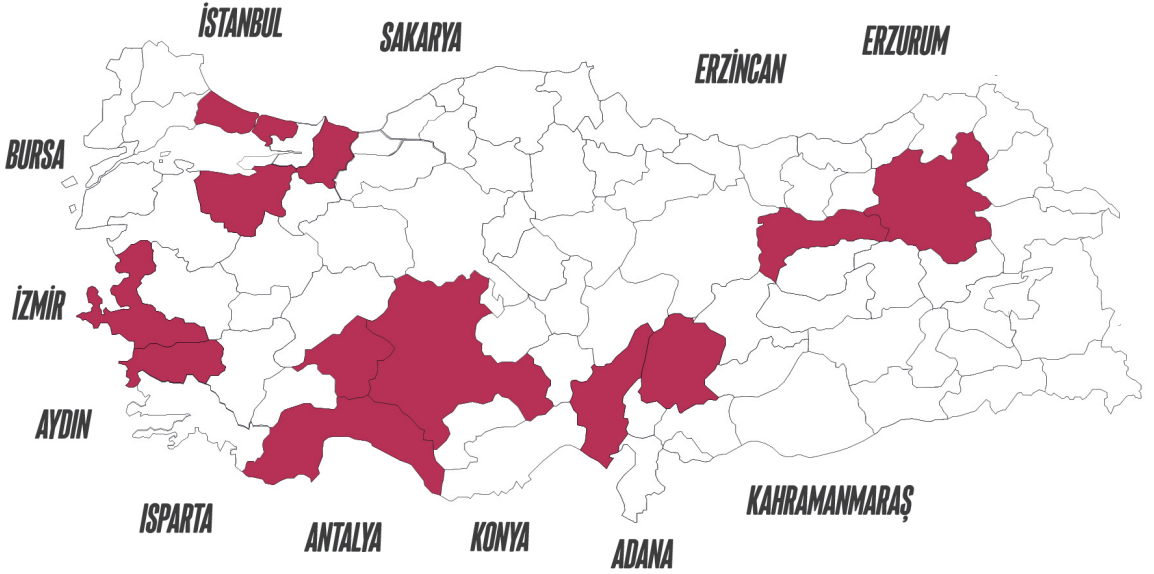
EYLÜL-EKİM

İKİ AYLIK KÜLTÜR & EDEBİYAT DERGİSİ

MEHMET BULAYIR ŞEHNAZ FINDIK İNAN AYŞE ŞİMŞEK AYŞE ZÜLAL GÜNAY
EMRE KİREMİTÇİ FEYZA ŞİMŞİR FIRAT SELİM ZİREKOĞLU MUKADDES BENZER MÜMTAZ ÖZLEN
R. MERVE TAŞDELEN RUMEYSA BAŞARAN YAĞMUR ÜSTÜNDAĞ YASEMİN ŞEKERCİ
ESLEM AYŞE KILIÇ GÖZDE ÇİMEN MELİKE NUR COŞKUN RABİA EGEMEN REYHAN ÖZSOY
SENA ALPER BERRA TELLİOĞLU DİLARA BARUT EDANUR KAYA HİKMET ŞEYHANLIOĞLU
MUHAMMED ALPEREN VAROL MUHAMMED BERK GÜLDÜR SEMANUR BEŞTEPE HANNE NUR ÖZDEN

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİ YURTLARIMIZ SİZİ BEKLİYOR!

Uygun şartları sağlayan öğrencilerimiz
"Beslenme ve Barınma Yardımından" faydalanabilmektedir.

BAŞVURU İÇİN
insanvakfi.org.tr

0212 534 41 61
ÇAĞRI MERKEZİ

« Başvuru için
QR okut

İMTİYAZ SAHİBİ

İnsan ve Medeniyet
Hareketi Adına:
Kemal Özden

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mehmet Bulayır

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Şehnaz Fındık İnan

EDİTÖR

Amine Kübra Coşkun

ALAN EDITÖRLERİ

Musa Yaşaroğlu
Ayşe Söylemez
Ceyhan Balci

SON OKUMA

Melike Nur Coşkun

GRAFİK TASARIM

Hanne Nur Özden

ÇİZİMLER

Hanne Nur Özden

ISSN

2980-2512

İki ayda bir yayınlanır.
Yerel Süreli Yayın.
Yazı ve reklamların içerik
sorumluluğu sahiplerine aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
Dergimize www.surgun.net
adresinden erişebilirsiniz.

Sizin Gölgeniz Ne Yana Düşer?

İnsanoğlu yola çıkarken istikametini doğru seçmeli değil midir? Zira hepimiz biliriz ki güneşe doğru yürürsek, önünüz aydınlık olur; yolun yokuşunu, çukurunu görürüz. Dahası gölgeniz size itaatkâr bir yoldaş gibi eşlik eder. Fakat eğer arkanızı dönmeyi tercih ederseniz güneşe; siz düşersiniz gölgenizin peşine ve nasibinize düşen, gölgelerin karanlığı olacaktır.

Ben gölgenin -hassaten insanın kendi gölgesinin-, Yunus Emre'nin tabiriyle, insanın "hayvani" yanını temsil ettiğini düşünüyorum. İnsan elbette gölgesiz olmaz; ancak gölgesini peşine takabilmeyi başardığı ölçüde, eşref-i mahlûkat makamına yaklaşması ve esfel-i sâfilinden uzaklaşması mümkün olacaktır.

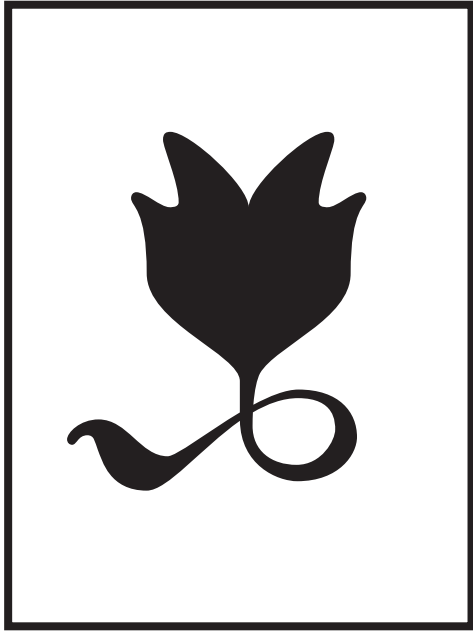
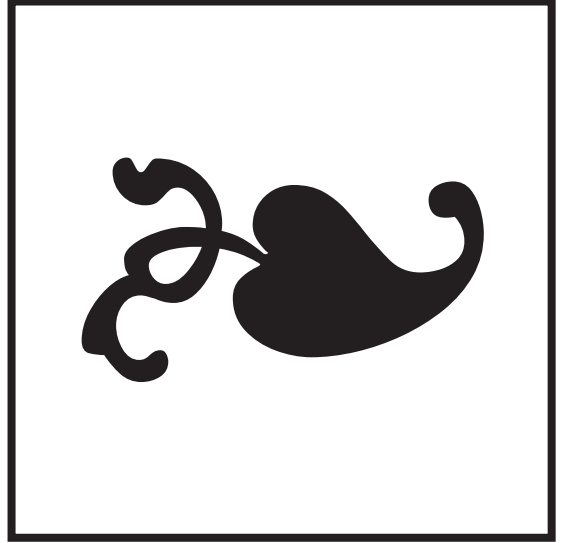
Evet, güneşe doğru yürüme -bütün aydınlığına, yol göstericiliğine ve sahiciliğine rağmen- zordur. Aydınlığı caziptir; ancak şavkı yorar gözlerinizi, sıcağı boğar nefesinizi; hele de yol yokuşa sardıkça ve uzadıkça, kesilir nefesiniz, dizlerinizin bağı çözülür. İşte o meşakkatli zamanlarda, gölgelerin serinliği çağırır sizi. Ama bu en zor vakitte bile güneşin sahibine dönük ise yüzünüz... Kutlu bir ağacın gölgesi ve hatta yola nazar eden salih bir insanın gölgesi tutar elinizden, yürümek için güç toplar yüreğinizi. Lakin bunlardan ırak düşer, kendi gölgenizin aldatıcı çağrısına dönerseniz, eyvah! Yürüdükçe kaçır gölge sizden; koştukça daha fazlasını ister. Ne verseniz yetmez ne etseniz durmaz. Ve zaman geçip güneş uzaklaştıkça üstünüzden, uzar gölgeniz. Günün sonunda vardığınız yer, gecenin karanlığı olur...

Evet, bu sayıda Sürgün yazarlarımız kalemlerini gölgelere ışık tutmaya çabalamak için ellerine aldılar. Bakalım oradan dergimize neler yansımsın.

Ve nihayet sonbahar geliyor, kasım ayında "*Palto-larımızı*" dolaptan çıkarıyoruz. 15. Sayımızda buluşmak üzere, hoşça kalın...

Mehmet Bulayır

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

FLEURON yazıcı çiçeği olarak da bilinir, noktalama işareti veya tipografik kompozisyonlar için bir süs olarak kullanılan tipografik bir öge veya gliftir.

ŞEKİL 1 şiir

ŞEKİL 2 öykü

ŞEKİL 3 deneme

İÇİNDEKİLER :

MEHMET BULAYIR	06
Söz Biter	
ŞEHNAZ FINDIK İNAN	07
Bir Katran Bir Ye'is Bir Bataklık	
AYŞE ŞİMŞEK	08
Saz Semâisi	
AYŞE ZÜLAL GÜNAY	09
Münebbih	
EMRE KİREMITÇİ	10
Gargat	
FEYZA ŞİMŞİR	12
Kalbime Bir Pranga	
FIRAT SELİM ZİREKOĞLU	15
Taş Dişler Arasında	
MUKADDES BENZER	16
Speculum Amoris	
MÜMTAZ ÖZLEN	19
Kan Ağırlaşması	
R. MERVE TAŞDELEN	20
Dağ'ın Karanlık Yüzü	
RUMEYSA BAŞARAN	22
Manasra	
YAĞMUR ÜSTÜNDAĞ	24
Güneşin Ardına	
YASEMİN ŞEKERCİ	27
Vaktin Hâli	
ESLEM AYŞE KILIÇ	29
Bay Lakamoz'un İkinci El	
Gölge Dükkânı	

Sürgün

GÖZDE ÇİMEN	33
Konstantinapolis'te	
Mehmet'imın Gölgesi	
MELİKE NUR COŞKUN	36
Buyurun Cenaze Namazına	
RABİA EGEMEN	38
Adını Sen Koy	
REYHAN ÖZSOY	40
Meloditonin	
SENA ALPER	42
Sâyende	
BERRA TELLİOĞLU	45
Küçük Ben	
DİLARA BARUT	46
Sarmaşık	
EDANUR KAYA	48
Hakikatin Alegorisi	
HİKMET ŞEYHANLIOĞLU	50
Zıll-i Nefis ve Gölge Arketipi Kuramı	
MUHAMMED ALPEREN VAROL	52
Gölgenin Yoldaşlığı Üzerine:	
Bir Adam, Bir Gölge, Bir Yolculuk...	
MUHAMMED BERK GÜLDÜR	54
Gölgenin Matematiği:	
Ölüm ve Başlangıç Üzerine	
SEMANUR BEŞTEPE	57
Sâyede	
HANNE NUR ÖZDEN	58
Şehrin Örtüsü	

MEHMET BULAYIR

Söz Biter

cebimde deste, deste kelimeler,
hikmet pazarında, söz zenginiyim,
alkışlar, övgüler yetmez varıma;
bütün pazar benim olsun isterim.

lakin bitimli nefes, sınırlı ömür,
söz biter, akşam olur, uzar gölgeler.
toplanır tezgâhlar, dürülür zaman.
rızık torbam da bir kuru soğan.

defterimde tamamlanmamış cümleler.
yoksulluk çöker yalnızlığıma,
bir de pişmanlık.
ben, benden bizar, bi çare,
sabır yoksunu,
şükürden bi nasip.
ne bir eksik,
ne bir fazla,
mazeretim, insan olmak...

ŞEHNAZ FINDIK İNAN

Bir Katran Bir Ye'is Bir Bataklık

Erek'ten sarkan güneşi omuzladım bu sabah
 Bir muştı fısıldadım una bulanmış yüzlere
 Elllerinden öpülmüş Amir'i gezdirdim göklerde
 Gülден bir sedir döşedim şehrin enkazına
 Taştaki karıncaya seslendim, kundaktaki İsa'ya
 Beni de perçemimden çekiştiren bir kader var dedim

İkindiyi bulandıran sözler okudum turnalara
 Kuyularda Yusuf'u aradım, ateşlerde İbrahim'i
 Yarasından tanıdım Eyyub'u, hüznünden İsmail'i...
 Örtüsüne bürünen merhameti getirdim gözlerimde

İnce bir rüzgârın boğazında yuttum düğümleri
 Kesik soluklarıyla açlık çöktü üzerime
 Bir girdap, bir leke ve bir hüznü gördüm sevgilide
 Çağın organlarına dolanmış ölümle kucaklaştım
 Bitmek bilmeyen bir sancı devşirdim bu kez
 Bir daha sayıkladım boynu arşı bulan gölgeleri
 Bende bir katran, bir ye'is, bir bataklık büyüttüm

AYŞE ŞİMŞEK

Saz Semâisi

ey aşk,
şimdi kan gelir ağzımdan seni anmaya kalkarsam

bırak güller göğsümde kalsın çiğ çiğ
her gümbürtüyü sen sanmakla biz hata ettik
kuyuları süt yaprağına taşırken eski günlerdi, hepimiz şendik
diyelim ambarlar dolu, kuşlarımız tok
tüm bu bahçeyi yüzünün bereketiyle ektik

ey aşk,
senin milâdın dünyadan eskidir

sen gelince gömleğimizi yırtmaması kalbimizin kabahatidir
ama güneş sıcak, rüzgâr serin, maya tazeyken
kıblemizde adın, senin hükmün böyle coşkun ve cevvalken
çocukların ölmesi, savaşların sürmesi, inanmışların yitip gitmesi
kimin kabahatidir?

ey aşk,
kırk diyar seni aradığım bu kanata, uçmaz dedin

artık düşmek bana farz
kaldır eteğimden, de ki yeryüzü minberimdir,
tahtım güneşte yüz yıl yürünse bitmeyecek bir gölgededir
sekiz bin tan geçti adımızdan, biz bu yayladan kalktık
o pütürlü ve tenbur yanağından, bir buse almanın vakti artık

AYŞE ZÜLAL GÜNAY

Münebbih

Gece serin, gölgelerin ağzında yüreği
Eriyip gidiyor 'bir olur diriliriz!' mitleri!
Bir Rus ruleti elinde, diğerinde köstekli saati;
aklımı kanırtan ne varsa Gazzedir şimdi

Kulaç attım, kanım kaydadı
bağrımnda çelimsiz kollarım
keşke kalbim geceden nasır bağlamasaydı
Oysa tutkum keşfetmekti gölgelerin açık seçik rüyasını
bir ümit bir direniş biraz inşirah olsaydı

Kendinden emin bir muştı duyabilseydi eğer çocuk,
belini doğrultabilirdi
Oysa,
kulağını çınlatır radyolarda saçları ağaran minik yüreklerin ninnisi
Gölgeler bir olup toplaşır ahvalini

Davut'un attığı taş Calut'u yardığı vakit
Şaştı yönü içimdeki okun seyri
Belki bir gölge oyunuydu bilinen tüm dünyalarda,
belki affedilen taksiratın tecellisi

Yetti silahından fırlayan kurşunun açtığı yara genizlerimizde
Bu saydamlığın inkarına mürekkep yetişmiyor anlatmaya:
Şehvetini metal çarkların gürültüsüyle dolduran kuklaların rüyasını

Yoluna sebat ettiğim gölgeler ayak altında dolaşüyor
yitip gittiklerin ne çok...
Ey dünya! Yüzünü göğe daldırma,
ki sen de geçip gideceksin...

EMRE KİREMITCİ

Gargat

Yanlış anlamaların çoğaldığı bir çağda
Saygı duymuyorum hiçbir kitapsızlığa
Yükselmek için eğilenler
Ve gümüşü nimetten saymayanlar
Anlamıyorlar tüm bunları

Keçinin günahını benden sanardı ahâli
Tüm iftiralarından sıyrıldım
Dedim ne olacak memleketin hâli
Münafığı gördüm, kafiye sarıldım

Toprağından kopardım çiçekleri, bir zalimin gönlünü hoş etmek için
Dolu dizgin atlarla koştum, uçsuz bucaksız yerlere
Adaletin gözle görülemediğine inandırdım kendimi
Onu yıllardır göremeyince

Evet, yeni bir anayasa istiyorum
Bileziklere yazıyorum tarihin olağan akışını
Makul isteklerim yok
Tövbesi kabul edilmemiş günahlar arıyorum kendime
Hayır, İsmail değilim kurban olmamam ölüme

Magistralar övülürken iktidarın gölgesinde
Bir ateş yaktım, duvarlarda izimi bırakmak için
Haydutlar kesmişler yolu, karşı dağın eteklerinde
Bir yiğit arıyor halk
Medine’de bir Fahrettin, memlekette bir Hekimoğlu

Kınamak yetmiyor yıldırmaq için düşmanı
Sen ne yaptın zalim bombalarken meydanı?
Bu dikilen ağaçlar zeytin değil gargat
Yıkık bir duvar hayal ediyorum dibinde çokça ağlanacak
Kaybettim sandıkları açacak son anahtarı

FEYZA ŞİMŞİR

Kalbime Bir Pranga

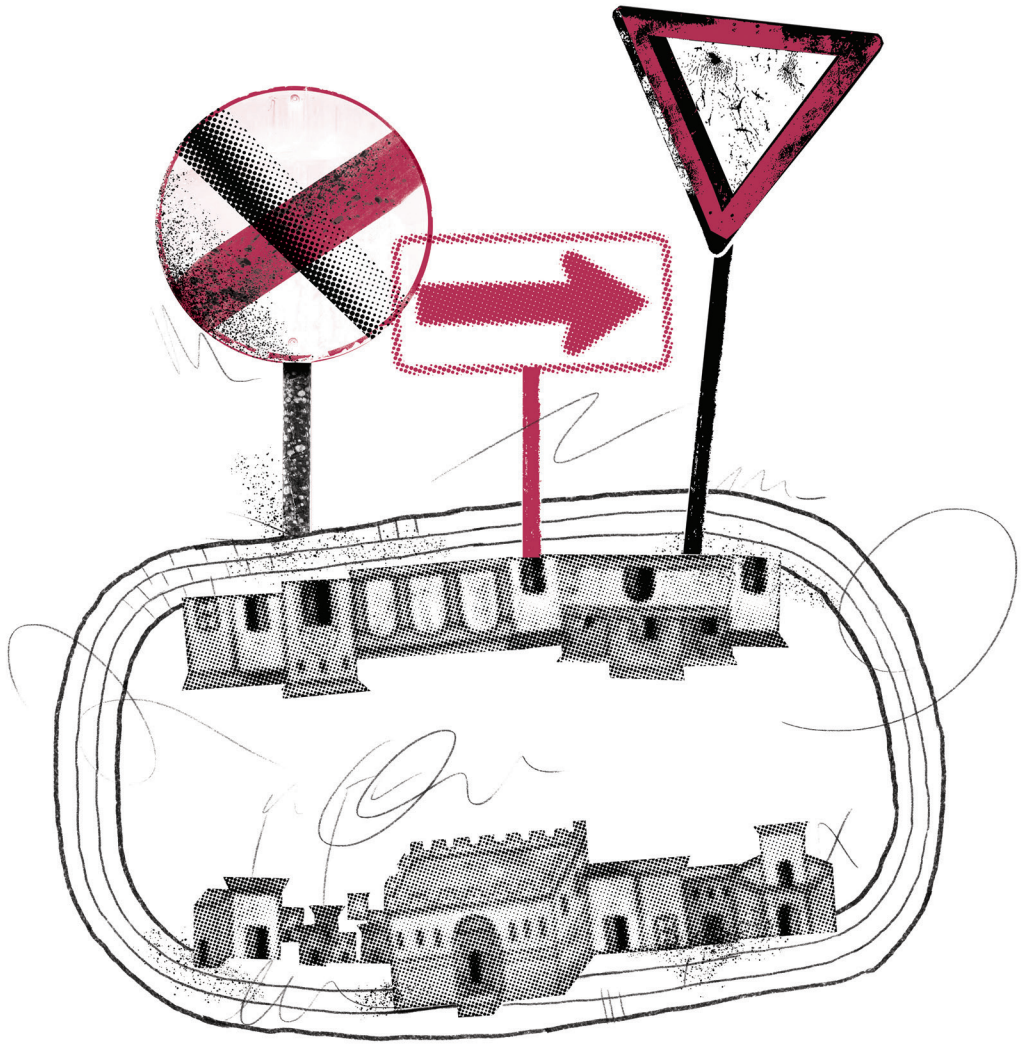
Uğruna savaş vermediğin bir diyarın
güvertesinde
Ellerin yasaklı kitapların sırtlarında
Göğsün bir namlunun yarasını taşımakta
Bense körüm; ağzında salyalar akıtan gerçeklere,
Yüreğime usturayla çizikler atan bu dünyaya
Kurulmuş yakışksız bir cümleyim

Bahsetmez gramer kitapları yakılan ağıtlardan
İçinde can verdiğimiz çarkların bir dişlisinin de
Biz oluşumuzdan
Ne dersin Herakleitos,
Aynı ırmakta kaçınıcı boğuluşumuz?

Gölgen seni bir anlamın kıyısına yanaştırırsa,
Dikil orada ayakların kanarcasına.
Kim bilebilir, seni senden beri kılan heveslerini?
Her birine bir kefen geçirdiğin
Kılçıksız, saf hayallerini

Benim gölgem, beni bir mağaraya getirse kâfi
Modern çağın velvellerinden,
Kravathıların çığırkanlığından uzakta
Oysa yakındır, kaçtığın daima
Öyleyse;
Göğüs kafesime hürriyet türküleri
Kalbime ise bir pranga

Bana bir nutuk yazma, kaleminin kabzası ben değilim
Bir kurban sunulacaksa modern tanrıların karargâhına,
O ben değilim.
İkinci dünya harbinin olacağı vardı oldu,
Sorumlusu ben değilim.
Burası dünya; tarumar olmuş bedenlere payanda
Benim kalbimde kalan
Okkalı bir pranga
Bir şair bütün prangaları aşar
Pas...

FIRAT SELİM ZİREKOĞLU

Taş Dişler Arasında

Yürüdük, taş kesilmiş şehrin dişleri arasında
Pas kokulu sabahların diş gıcirtısına aldırmadan
Kaldırımlar yaraladı ayak izlerimizi
Kanayan yollar, sarkık balkon dallarında hüznü
İşçiler yüklenirler yollara
Güneşin değdiği yerde başlar direniş,
omuzlarımızdan düşer bütün eski korkular
duvarlar, yıkılan taş duvarlar önümüzde

Ve gördük,
ışığın yüz çevirdiği kuytulara saklananları,
Mağaralar, kendi gölgesi insanların
kendi sessizliklerine yaslanan
Gölge kaytarmaktır, terlerken güneşin alnında

MUKADDES BENZER

Speculum Amoris

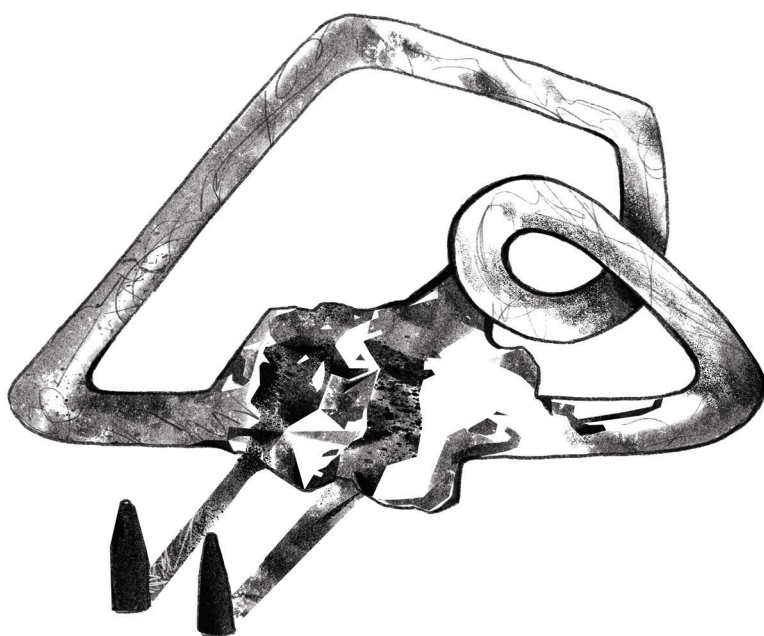
Yedi koldan akın ediyor sancı
 Arzı ve arşı ürperten zulüm fokurduyor
 Savuruyor yakıcı fırtınalar Ortadoğu'da
 Yakıtı bitmiş bir kandil düşüyor avuçlarıma
 Zeytinyağını arıyorum, zeytin ağaçlarının söküldüğü çorak toprakta
 Ölümden korkan dünya sevgisi uğulduyor kulakların dibinde
 On beşinci yüzyıl cadılarının tasarladığı labirente düştü ruhum
 İç içe sıralanmış mühürlü kapılar ardında
 Gölğemi kör eden Speculum amoriste*
 Bir umut
 Arıyorum

Sağaltmak istiyorum içimdeki derin sızıyı
 İbn Hazm'ın "*içine dön, içine dön*" çağrısı çalıyor kapıyı.
 Hangi kapıyı aralayacağımı bilmeden, açmaya davranıyorum
 Halk masallarına bakan yanımdan
 "*Açıl susam açıl*" mührü kopuyor

Gümbürtü ile açılan bir kapı yankısı çarpıyor
Labirentin zifiri karanlığına.
Şerha şerha çizilmiş kalbimle
Bir umut
Arıyorum:
“Zorluktan sonra gelen kolaylığı”
Harpten sonra çemkiren,
Nigra et amara** düşüyor bazımızın yazgısına
Kaval kemiğine saplanan köpek dişini andırıyor kıyımı sevdanın
Kaynatıyor yarayı hüznün
Esefle gözlerimi ovuyor
Aldebaran’ın yüzünü arıyorum
Ziya’yı yutan zulmetin arasında.
Bir umut kıpırtısı doğsa...
Gölgemi kör eden speculum amoristen yansıyan sesimle
Kadir olana yakarıyorum
Delinmeye muhtaç bir karanlıktan muzdarip.

* Aşk aynası

** Kara ve acı

MÜMTAZ ÖZLEN

Kan Ağırlaşması

Tam yüreğimin ortasından vurdun,
Kimseler kalmadı etrafta,
Sessizliğin uğultusunu duydum,
Kanım lav bir demir gibi ağırlaşmıştı damarımda.
Yaklaştıkça uzaklaşıyor sesler,
Gözleri millenmiş duvarların salyalarından uzanan,
Uzun bacaklı gölgeler,
Bakışlarım daha ırak artık dünden,
Çünkü koca topuzlu bir sarkaç gibi üzerimize örtünen gelgitler,
Geçiriyorlar dişlerini gözlerinin kestiği her şeye,
Soluklarını sırtlarında tutup,
Neler neler götürdüler bizden.

R. MERVE TAŞDELEN

Dağ'ın Karanlık Yüzü

Güneşin kendini sakladığı içsel bir diyarda
 Bir zamanlar gölgesini arayan bir dağ vardı.
 “Gölge yan” gizliyordu kendini bir çölde
 Dağ, yansıma bir çölü bulabilir miydi?
 Kırılğan gerçekliğin sinesinde onu arayıp durdu
 “Gölge yanını” yitiren yerlerinden soludu;
 Ah o dağ ki,
 kendine çarpa çarpa özünü buldu...

Ey gölgede kalan yanlarım!
 Sana doğru eğilen başım koptu
 Kan akıyor oluk oluk
 ve canım yanmıyor
 Hissizim sensiz kaldığım şu günlerde
 Yorgunum
 Sen ise yükünden kurtulmuş ve hafiflemiş
 bir gezginsin dünyanda
 Görüşmeyeli daha da kamburlaştım
 Emanet olarak verdiğin yüklerini
 benden geri almayı unuttuğundan beri
 Şimdi yere eğilip kopan başımı tutmalıyım
 ve dikmeliyim yerine
 Çünkü ardımı toplayacak bir er yok
 Hiçbir yer kirlenmedi, temiz öldüm.
 Öldüm diyorum çünkü, gizlenenler bulunana kadar,
 arayanlar bulana kadar ölümlerdir.
 bulanık çekilmiş fotoğraflar gibi

çok şey göstermeye çalışan ama hiçbir şey ifade etmeyen
 donuk ölümler...
 Öyle bir dağım ki ben,
 İçimde saklanır, bulunmaya özlem duyan bir su pınarı
 Hacer henüz ayağını basmadı bağrıma
 Fıskıracak bilirim içimdeki anlam
 ben ki çölde gizlenen bir kaçağı ararım yüzyıllarca
 Kalbim canlandı mı bilmem
 Henüz kavrayamadım yükleri taşımaktan
 Sevene taşıdıkları yük gelir mi?
 Seni seven yerlerim dikiliyor şimdi
 Maskelerim ansızın yittiğinde kopmuştu başım
 ve kimse tutmamıştı
 Kendime geldiğimde ben kaldırmıştım yerden
 Bir “hikâyeyi” bağrımda yaşatmak gibi
 Ağır bir yükü kaskatı kesilmiş mevcudiyetime
 Tut elimden şaşırt beni
 kaldır yerden başımı
 en karanlık yerlerimi cilala
 parlayan gözlerle dik kafamı
 beni düşüncelerimle sev
 Başsız insan yaşayamaz
 ve ben düşünmeden var olamam
 Ey gerçeği bastıra bastıra
 yansıma bir çöl oluşturan zihnim!
 Bırak çöl bulunsun,
 “Gölge yan” vurulsun

RUMEYSA BAŞARAN

Manasra

Görmeye yeltendim güneşi
Ve topum kaçtı kıraç gölgenize
Duyduklarım da ne?
Hançer nereden girmiş misket dolu cebime?
Nasıl sarılmış da elime, korkmamış itelemişim?
Kanım başımla karış karış boyarken kaldırımları
On üçümde silik, kirli bir böğrü oyarak süslemişim.

“Karar!
Kurtulabilir mi Filistin’de bir çocuk cezalandırılmaktan?
Hele ki karışmışsa büyüklerin işine
Dinlesin tüm kolcular,
Yontmalı esmer iplikten bileklerini, aymaz kelepçeler
Demirden bir havanda kırılmalı kubbesi,
İçinde fitneden bir katran pişirecekler.
Güçlünün saızı sokulmalı kulaklarına ısrarla,
Vaveyla yutan tüm uykular göç edecekler
Artık sormasın kimse onu, nafile
Duvarlar tüm ezberlerini emecekler.”

Emir kesin
Acımı dindirecek bir neşter bileyin
Çırpınarak bulandırıyorum ümitlerimi
Ülkemi ezber eden kuşlarımı gönderin.
Söyleyin, nasıl parıldardı tomurcuk gözlerim?
Aynadaki gözleri terlemiş genç ben değilim
Büyüyor dumanlı şuurumda kekre bir hücum,
Bir çakal üflerken fosforu
Babamın öpmeye kıyamadığı yüzüme
Ve çetelesini kabartırken çocukluğumun
Açlık kokan elleriyle.
Hikâyem yetmez miydi iklimi değiştirmeye?

YAĞMUR ÜSTÜNDAĞ

Güneşin Ardına

(Güneş Yoldaşı'na İthafen)

Sen önden yürüdün,
Göğe karşı haykırdın
Güneşi selamladın
Ölümüne bile övünçle gittin
Ben arkandaydım.
Adım geçmedi
Dizim sürünmedi
Ama adımlarının uzandığı her yere
Ben gölge oldum
Senin titremeyen ellerinin
Bir salınımıydım
Senin sustuğun anlarda
Suskunluğunun yankısı

Sibiryaya sürüldün,
Ben çoktan oradaydım
Kırılmış taşların kenarındaydım
Kesilmemiş ağaçların kabuğundaydım
Telgraflara adın geçtiğinde
Hiç yazılmayan cümleydim ben
Senin “kırılğan”lığıyla övüldüğün anda
Ben taş gibi suskundum
Ama biliyordum:
Güneş seni ısıttığında
Gölge kısılar,
Sen titrediğinde
Ben uzarım
Biz hiç ayrılmadık

Sen bir isyandın
Ben onun yankısı
İpin düğümüne yürüdüğünde

Ben senin sırtına düştüm
 Gözlerin güneşe dönerken
 Ben toprağa baktım
 Sen sormadın:
“neredeydin?”
 Ben hep arkandaydım
 Senin sorman gerekmedi
 Sen sustun
 Ama ölümün bile kelimeliydi
 Ben senin susuşunu taşıdım
 Sözsüz, ağıtsız
 Bir gölge gibi
 Celladın elleri titrediğinde
 Ben onun arkasında dimdik durdum
 Sen affettin
 Ben ezberledim

Şimdi herkes unuttu seni
 Ben hâlâ peşindeyim
 Adını fısıldayan taşların yanında
 Seninle diz çöküyorum
 Güneş artık eskisi gibi doğmuyor
 Ama senin adını her sabah
 Işıkla beraber anıyorum
 Ben gölgenim...

Sen gittin
 Ben kaldım
 Sen öne düřtün
 Ben arkanda büyüdüm
 Ve bir gün
 Biri güneşi hatırladığında
 Ben orada olacağım
 Senin ardında
 Senin şeklinle
 Senin suskunluğunla
 Bir daha hiç konuşmamak üzere

YASEMİN ŞEKERCİ

Vaktin Hâli

Muhteriz gölgeler var peşimde
Her biri ayrı bir diyarın yolcusu
Sadece bir tanesi münferit
Her dem bekliyor beni
Varlığımın müşfik bekçisi
Örtüyor kanayan her yerimi

Hemdemim olur benim
Âmâ ve laldir ama
Gösterir vaktin hâlini bana,
Eğer büker kendini ama
Söleyemez derdini bana

Güneşin derdini bilenler var mıdır?
Derman olabilecek biri var mıdır?
Dünyaya hükmeder şüphesiz
Lakin düşüremez gölgesini yere
Bir kusur mudur varlık içinde,
Yoksa bir yücelik mi söyle?
İşte sana bir bilmece
Ben giderim o gider
Yanımda secde eder

Bay Lakamoz'un İkinci El Gölge Dükkânı

ESLEM AYŞE KILIÇ

Bay Lakamoz, bundan on asır önce bir sahil kasabası olan Mencetik'te ikinci el ürünlerin satıldığı bir dükkân açmıştı. Kumsaldan otuz adım uzaklıktaydı. İki katlı yapının giriş katı tuğlalardan, üst katı ise ahşaptan yapılmıştı. Kapısında birkaç çiçeksiz kiremit saksı vardı. Her biri genelde buraya gelen insanlardan armağandı. Üstlerine farklı ülkelerin geleneksel desenleri işlenmişti.

Dükkânın kapısı koyu meşe ağacındandı. Dikey şeritler hâlinde yan yana gelmiş parçalardan oluşuyordu. Kolu ise bakırdandı, yıllar önce bir dostu ona birkaç parça karşılığında yapmıştı. Her köşede olduğu gibi bunun da bir anlamı vardı; üstüne de özenle BAY LAKAMAZ yazılmıştı.

Camların ise her biri farklı renkteydi, her biri başka bir maceradan kalmaydı... Buna dikkat ediyordu Bay Lakamoz; her gün önce dükkânının kapısını açar, ardından bir bez alır ve camlarını özenle silerdi. Temizliğinden

emin olduktan sonra, saat kaç olursa olsun ilk işi içerideki gaz lambalarını yakmak olurdu. Sonuçta gölgeleri ayırt etmek için özenle yerleştirilmiş bu aydınlatmalar dükkân için büyük önem sahibiydi. Bir şey olursa ve yerleri değişmiş olursa diye bulundukları noktalar kırmızıyla işaretlenmişti.

Tabii bir de gölgeleri alfabetik sıraya dizerdi: “*Bayan Coco lütfen dedikodu etmek yerine, sıranıza geçin. Sizin H hattında ne işiniz var? Bay Cedric, lütfen tavandan inin, insanları korkutacaksınız...*”

Sabah at arabaları geçmeye başladığı saatlerde kasabalı da meydana inmeye başlardı. Özellikle çocuklarını evlendirecek aileler hemen Bay Lakamoz'un *İkinci El Gölge Dükkânı*'na akın ederdi. Genellikle yaşlı gölgeleri kiralar ya da satın alıp onların deneyimlerinden yararlanmak isterlerdi.

O gün ilk gelen müşteri, kasabanın demircisinin karısı Lily olmuştu. “*Bay Lakamoz, ben*

sizden geçen ay elli gümüşe aldığım bu yaşlı kadın gölgesi ile anlaşıyor. Bana bir şey anlatmamaya yemin etmiş! İade etmek istiyorum.”

“İade almam ancak sizden satın alabilirim, yarı fiyatına tabii.” Diye sakince açıkladı Bay Lakamoz. Aslında tam bir beyefendi. Otuzlu yaşların başlarında gibi görünüyordu; kahverengi saçlarını özenle şekillendirilmiş, kehribar gözleri bir yufka gibi yumuşaktı. Hafif kırık burnunda gözlükleri sanki orası için yaratılmış gibi cuk oturmuştu. Burnunun hemen altında olan pala bıyığı yüzüne yakışıyordu.

“Vyh?! Ben bunun için elli gümüş verdim be adam!” dedi Bayan Lily.

“Bayan Lily, sizi mağdur etmek istemem ancak tam fiyatına geri almam mümkün değil. Bunun yerine takas yapalım...”

Bu onun için rutin bir günün normal bir vaktiydi. Her gün böyle müşteriler ile karşılaşır. Sürekli işlerini halletmelerine rağmen ‘memnun kalmadık’ deyip paralarını geri almaya çalışırlardı.

Bir başka müşteri tipi ise çok değerli gölgelere elli-altmış gümüş paha biçmesiydi...

“Ben... Şu eski Mısır kralının gölgesini almak istiyorum. Ne kadara bırakırsın?”

“Yani beyefendi... Bu kadar değerli gölgeleri sokaktan geçen rastgele kişilere satmıyorum. Lütfen başka bir yere gidin.”

“Ne demek satmıyorsunuz! Parasına değil mi?!”

Ve bazen Bay Lakamoz’un öfke sınırları apaçık zorlanırdı. *“Peki. Bana lütfen ikiyüz gümüş verin.”*

“Kırk gümüşten yukarı çıkmam!” diyen adam vücudunu dikleştirmeye çalıştı. Ancak kendisi cüce, kafası cam gibi parıldayan bebek yüzlü birisiydi. Bu yüzden Bay Lakamoz bu durumdan çok etkilenmedi, ona kapıyı kibarca gösterdi *“O zaman kapıdan çıkın...”* dedi ve gülümsedi.

Tabii Bay Lakamoz, gölgeleri sadece

tüccarlardan almıyordu. Bazense gölgeler ile karşılaşır, sohbet ediyor ve gölgeler gönüllü oluyordu. Bu durum ilk duyuşta garip gelse de aslında onlar kendilerini açıklıyorlardı.

Bay Lakamoz’un bir tanıdığını ziyaret maksatlı çıktığı yolculuğunun tren vagonunda, görür görmez tanıdığı bir gölge ile karşılaştı. Duruşu, asaleti, yapısı ve elindeki eldivenler durumu açıklıyordu.

“Hadi canım! Bu sen misin gerçekten?!” Heyecanla vagona olan ışıkları düzenledi ve onunla sohbet etmek için geri yerine geçti. Hemen karşısında duran adam, yüzyılların efsanesi Muhammed Ali’ydi. Ve Bay Lakamoz gibi binlerce kişi antenli siyah beyaz televizyonda onun sıkı birer takipçisiydi. Yaptığı işin en iyi yanı da buydu. Zamanında örnek aldığı kişilerin gölgeleriyle konuşup onlardan çok şey öğreniyordu.

“Sanırım yakalandık ha?” dedi güçlü ses tonuyla. Bay Lakamoz onun yüzünü tam göremiyor olmasına rağmen ezbere bildiği hatları tahmin edebiliyordu. Bıyığını parmağının ucuna dolarken sırttı: *“Sizinle tanışma şerefine erişeceğimi hiç düşünmezdim efendim.”*

Sohbet biraz ilerlerken Muhammed Ali bir yerde Bay Lakamoz’un sözünü kesti *“Gölge dükkânı öyle mi? Sende hiç... önemli insanların gölgeleri var mı?”*

“Kimi sorduğunuza göre değişir. Herhalde Prenses Diana’yı aramıyorsunuzdur”

“Eski bir dost diyelim...” diye sessizce ekledi Muhammed Ali.

Bay Lakamoz’un Muhammed Ali ile görüşmek üzere anlaşmasının ardından 2 hafta geçmişti. Dükkânın içi o sabah diğer sabahlardan daha ağırdı. Gaz lambalarının camı buğulanmış, tavan çizgilerinde is lekeleri birer hatıra gibi asılı kalmıştı. Pencereleden yansıyan renkler yorgundu; kırmızı biraz solmuş, yeşil ise kederli görünüyordu. Sessizlik,

rafların arasına sinmişti. Gölgeler bile daha sessiz, daha uysal duruyordu. Bayan Coco'nun dantelli elbisesinin kenarı, bu sabah neredeyse kıpırdamıyordu.

Tam o anda kapının altından bir gölge içeri girdi. Bay Lakamoz, gelen kişinin Muhammed Ali olduğunu sanarak hemen selamladı *“Hoş geldiniz Bay Ali...”*

Ama gelen kişi o değildi. Öyle ki o içeri girdiğinde George Wallace hariç tüm gölgeler saygıyla selam vermişti. Eşiğin ötesinden içeri adım atan gölge, ilk bakışta insandı ama öyle bir ağırlıkla yürüyordu ki, taş döşeme bile ayaklarının altında şekil değiştirecek gibiydi. Aynı Muhammed Ali gibi dikti ancak daha zayıf bir cüssesi vardı. Başını yana çevirdiğinde görünen gözlükleri aslında onun kim olduğunu çok net belli ediyordu.

Takım elbisesinin keskin hatları dikkat çekiciydi. Kıvrıkcık kısa saçları, uzun boyu ve nefes alışverişiyle bile insanları dinlemeye iten bu adam, gücünü ortaya koymuştu. Bay Lakamoz, onun kim olduğunu anlasa bile sesini çıkarmadı ve konuşmasını bekledi. Gözlüklerinin üzerinden baktı. Karşısındaki adam, hiç hız kesmeden doğruca tezgâha geldi ve tezgâhın önünde durdu. Yakındı, çok yakındı.

Ve hiçbir girizgâh yapmadan, sanki dışarıda bin kelimeyi susturmuş da buraya sadece bir tanesini taşımış gibi sordu: *“Muhammed Ali burada mı?”*

Gölge, elini yavaşça cebine attı. Bir kâğıt çıkardı. Kat izleriyle yorgun düşmüş eski bir fotoğraf. Renk yoktu. Yalnızca iki adam gülümsüyordu; biri eldivenli, diğeri gözlüklüydü. Fon belirsizdi. Belki bir toplantı salonu, belki bir hücreydi.

“Adınızı öğrenebilir miyim?” dedi kısık sesle Bay Lakamoz.

“Ben Malik El Şahbaz.”

Bay Lakamoz, çekmecesinden eski defterini ve kalemini aldı *“Kendisi şu an burada değil.*

Bırakmak istediğiniz bir not varsa söyleyin lütfen.” dedi usulca.

“Sadece onu affettiğimi söyleyin.”

Adam başını hafifçe eğdi, bir an durdu. Sonra yavaşça kapıya yöneldi. Kapı usulca kapandı, geride sadece zamanın ağır bir nefesi ve sarsılmaz bir duruş kaldı. Bay Lakamoz ise az önce gölgenin olduğu yere bakakaldı, yüzüne hafif bir tebessüm oturdu ve ister istemez hafifçe güldü.

“Bir gün burada delirdiğimi düşüneneğim.” dedi ve dükkânla ilgilenmeye gün boyu devam etti. Muhammed Ali gelince ise durumu anlattığında teşekkür etti ve o da dükkândan usulca ayrıldı...

Bay Lakamoz'un İkinci El Gölge Dükkânı kumsaldan otuz adım uzaklıktaydı. İki katlı yapının giriş katı tuğlalardan, üst katı ise ahşaptan yapılmıştı. Dışarıdan sıradan görünüyor olsa da aslında içinde pek çok insan, pek çok dostluk ve en önemlisi eğer unutulup giderlerse kaybolacak bir hazine değerinde yaşanmışlık gizliydi...

Konstantinopolis'te Mehmet'imın Gölgesi*

GÖZDE ÇİMEN

*Konstantinopolis'e Mehmet'in gölgesinin
düşmesinde kalmıştık...*

Bu gölge beni Türklerin ileride “Gül Camii” adını verecekleri Azize Teodosya Kilisesi'nde, yortu gününde yakalamıştı. Günlerden 28 Mayıs 1453... Bu şehir defalarca kez Araplar, Latinler ve Haçlılar tarafından kuşatma altına alınmaya çalışılmıştı. Herkes, Türklerin kuşatmada başarısız olacağına inanıyor; İmparator Konstantinos Paleologos'a karşı muazzam bir teveccüh gösteriyordu. Hani şu, Mehmet'in şehri elinden alacağı İmparator Paleologos. Ayinde halkıyla birlikte kuşatmanın başarısız olması için dua edenler arasında o da vardı. Duaların ardından kilisenin içine güller bırakarak oradan ayrıldık. Bizans halkının gözlerinde yalnızca korkuyu görüyordum. Kalbim ve aklım ise son derece sakindi. Hatta huzurluydum. Neden bu kadar keyifliydim inanın ben de bilmiyorum.

Bu şehir zengin bir tarihe sahipti; düşüşünün de destansı olması kaçınılmazdı.

Bu destanı elbette herkes yazacaktı; ancak çok az kentin başına gelebilecek bu meşhur hadise, sanki yıllardır filizlenmesini beklediğim bir tohumun bir gecede arşa çıkması gibi olmuştu. Yıllar evvel, Mehmet'in babası da bir kış vakti bu şehri kuşatmaya yeltenmişti. O zamanki hislerim, yanlış zamanda yanlış yerde bulunan birine karşı hissettiğim öfke ile aynı idi. Bizans'ın havasında, sokaklarında gerginlik hâkimdi. Ben ise Haliç'te, aynı ağacın altında yarım kalan kitabımı okumaya gitsem mi diye düşünüyordum. Ancak önceki kuşatmalardan bildiğim kadarıyla şehirde kıtlık baş gösterebilirdi ve imparatorlar böyle zamanlara karşı şehirde daima erzak depolarlardı. En rahat Hagia Sophia'dan erzağımı edinirim düşüncesiyle oraya gitmeye karar verdim. Ben gidene kadar Mehmet, imparatorluğa teslim olun mektubunu iletmış; ret cevabını ise anında almıştı. Bu cevabı aldıktan sonraki yüzünü görmek isterdim. Halkın sinirlerini günlerce geren top atışları başlamış, Konstantinopolis'te aldığımız her nefes o andan itibaren

normal akışından çıkmıştı. Türkler, yüksek teknolojiye sahip oldukları bu kuşatmada öyle bir dirençle karşılaşmışlardı ki zaman zaman ümitlerinin kırıldığına yönelik haberler alıyorduk. Yıkılan surlar anında onarılıyor, açılan gedikler ağaçlarla dahi olsa kapatılmaya çalışılıyordu. Mehmet ve ordusu kuşatmanın en can alıcı noktasını, Ceneviz gemilerinin Türk donanmasını yararak geçmesiyle yaşadı. Ancak inatçı Mehmet, meğer haftalar öncesinden planlamış olduğu manevrayla gemilerini karadan yürütüp geçilmez denilen Haliç zincirlerini kırmıştı. Sabah olup bu haber bize ulaştığında, şehirde herkes şaşkınlık içindeydi.

Bizans halkı için bu olay, lanetli kehanetlerin gerçekleşmesi anlamına geliyordu. Bu vasat durumda birbirimizi suçlamaya, ardından da Tanrı'ya ve azizlere sığınmaya başladık. Daha doğrusu, ben öyleymiş gibi yaptım. Eski inançlarımıza göre, eğer imparator şehirde değilse, şehir fethedilemezdi. En azından bu batıl inancın gerçekleşmesi ve dönünce şehri kurtarması için İmparator'a "şehri terk et" uyarıları yapıldı. Fakat o, son ana kadar direnmeyi tercih etti. 27 Mayıs 1453'te, Mehmet büyük saldırısını başlattı. Giderek olduğum yere yaklaşıyordu. O yaklaştıkça içimi büyük bir heyecan kaplıyordu.

28 Mayıs 1453'te, Mehmet ve ordusu, Romanos Kapısı'nda kapanması mümkün olmayan bir gedik açmıştı. Tam o vakit Türkler saldırıyı durdurdu ve ölümcül bir sessizlik surlara çöktü. Hagia Sophia ve çevresinde elimizde ne kadar kutsal ikon, Meryem Ana sembolü varsa, surlarda ve sokaklarda uğur getirsin diye gezdirildi. Şehirde ne kadar kutsal mabet varsa, hepsi çanlarını tüm gün çaldı. Söylenen tüm ilahilerde umutsuzluğun feryadı yankılanıyordu. Ve 29 Mayıs 1453 sabahı, yenilginin söylemi Konstantinopolis'i sardı. Askerlerin bir kısmı

Venedik gemilerine atlayıp kaçarken, ailelerini korumak isteyenler evlerine döndü. Mehmet'in Romanos Kapısı'ndan (Topkapı) şehre girdiği haberi, günlerdir Hagia Sophia'da bekleyen bizlere ulaştı. Kalp atışlarım hızlandı. *"Eğer Türkleri biraz olsun tanıdıysam, buraya gelecek."* diye geçirdim içimden.

Ve öyle de oldu...

29 Mayıs 1453 günü... Güzel bir bahar sabahıydı. Boğaz'da kuşlar, dünya tarihinin değiştiğinden habersiz aynı ahenkle uçarken, Mehmet, askerlerinin alkışları arasında at üstünde Hagia Sophia'ya geldiğinde, nefeslerimizin birbirine değecek kadar yakın olduğu bir canlılıkla karşıımızdaydı. Gözlerimi ondan alamadım. Adı kıyamete kadar anılacak olan bu genç ve yakışıklı adamın hiçbir hareketini kaçırmak istemiyordum. Ellerini açıp dua edişini, günlerdir kuşatma altında bir orduyu yönetmesine rağmen dinç ve temiz görünüşünü, bakışlarını inceledikçe ona olan hayranlığımı durduramadım. Sonra... Kendisine korku dolu gözlerle bakan kadın ve çocuklara merhametle yaklaşımı... Ama sanki ben, Mehmet şehre gelmeden, daha gölgesi yeni düşmüşken ona hayranmışım zaten. Meğer gönlümün kapılarını ona çoktan açık tutmuşum. Hiçbir imparator Mehmet kadar yakın, hiçbir hükümdar onun kadar kudretli olmamıştı gözümde. Bu şehir düşmeden ben çoktan düşmüştüm ona.

Mehmet'im...

Sen yalnızca bir şehri değil, zamanı da fethettin. Sana asırlar öncesinden ilan edilen müjdeye ulaştın. Sen, baban, deden ve onun babası... Hepiniz aynı müjdeye mazhar olmak için sayısız kere bu şehri kuşatmayı denediniz. Sen ve ordun, Hz. Muhammed'in sizler için ilan ettiği güzelliğe eriştiniz. Şu an, alkışların arasında, her yere çil yavrusu gibi dağılmış, yağma ile meşgul ordunun içinde, farkında mısın bilmiyorum ama;

لَشَفَّتَحَنَّ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ فَلَنَعَمَ الْأَمِيرُ أَمِيرَهَا، وَ
لَنَعَمَ الْجَيْشُ ذَلِكَ الْجَيْشُ

*“Konstantiniyye elbet bir gün fetholunacaktır.
Onu fetheden komutan ne güzel komutan,
onun askeri ne güzel askerdir”*

sözlerinin muhatabı sensin şu anda. Ve bu muhataplık seninle kıyamete kadar sürecek. Hristiyanların İsa’yı çarmıha germesi, Romalılar’ın Kudüs’ü yakıp yıkması ne büyük bir felaketse, Konstantiniyye’yi fethetmen de onlar için aynı büyük felaketin ağıtı oldu. Fethinle birlikte görkemli kiliseler, evler, saraylar denize batmış gibiydi.

Fatih!

Sen artık yalnızca Mehmet değilsin. Konstantiniyye’de artık Konstantiniyye değil. Sen Fatih; Konstantiniyye’de İstanbul olmaya hazırlandığı vakitlere gebe artık. Harabe Hagia Sophia’yı, yıkık Konstantiniyye’yi ilk gördüğünde, hayal kırıklığı ile dudaklarından dökülen şu beyit;

*Afrasyab’ın balkonunda baykuş nevbet çalıyor,
Kayzerin kasrında örümcek perdedarlık yapıyor...*

seni üzmesin. Çünkü bu yıkık şehirden sen ve senden sonra gelecek olanlar, bir daha kimsenin hak iddia edemeyeceği bir **Türk-İslam şehri** olan İstanbul’u inşa edeceksiniz.

Ama sen Mehmet’im,

Tarih kitaplarından değil, gözlerimin önünden yürüyerek geçip gidecektin.

Şimdi adını bilen herkes seni ‘Fatih’ diye çağırıyor.

Bense hâlâ seni, şehre düşen gölgenle hatırlıyorum.

Ve şimdi, aradan beş yüz yılı aşkın bir zaman geçmişken hâlâ senin sesin çınlıyor bu taşların arasında.

Mehmet’im...

Şehrin artık İstanbul...

* 13. sayımızda yer alan *Yıkık Roma* öyküsünün devamıdır.

Buyurun Cenaze Namazına

MELİKE NUR COŞKUN

Sela okunuyor... Benim cenazemin selası bu. Sonunda öldüm demek. Zaten herkes bunun olmasını bekliyordu.

Beklemek ne kelime hatta ölmemi istiyorlardı. Yanımda, beni pencerede gördüklerinde verdikleri ufak baş selamlarından sonra, evimin kapısının önünden geçerken ya da herhangi bir dedikodu sohbetinde sıra bana geldiğinde “Allah emanetini alsa da kurtarsa zavallıyı.” gibi birçok iyi niyetli dua cümlesi duyabilirsiniz. Hahahah kusura bakmayın ama çok komik geliyor. Neyse ki artık yaşamıyorum. Herkes muradına erdi sayılır.

Şimdi kim bilir evin hangi odasındayım; hangi odada, hangi perdeler kapalı? Acaba üzerime hangi toz kokan, eski oyalı, saçma sapan renkli yazmamı örttüler? Tiftiklerini bile hissediyor gibiyim o yazmanın. Münevver, benim gelin, çay koymuştur şimdi gelenler için. Gelenler, buyrun çay için; öldüm ben. Öldüğümü görüp sevinin. Çoluğumu çocuğumu kınayın oturduğunuz yerden. Benim gençliğimi hatırlayın, ahlanıp vahlanın biraz da ortalık şenlensin. Benim oğlan pide yaptırmış hayrına dağıtmak için. Pide yetmedi diye birbirinize girmeyi de ihmal etmeyin. Ağıtçılar! Verin müziği arkadan, heh böyle çok güzel oldu. Evet efendim, madem herkes yerini aldı, çaylar geldi... Madem artık evin, köyün kıymetlisi oluverdim; o hâlde ben de anlatmaya başlayayım. Beni karanlıklarda unutanlara üzerimde kefen, kefenimin üstünde

sapı ahşap bir bıçakla sesleneyim:

Bendeniz Feride. 82 yaşında göçüp gittim bu dünyadan. Zamanında boylu poslu, çok güzel bir hanımdım.

“Bu Feride teyze var ya, zamanında çok heybetli bir kadındı. Yelinden korkardı gelinleri yelinden.”

Ölünce tabi sizi kimse duymuyor araya girme hadsizliğinde bulunabiliyorlar. Neyse, evet epey heybetli, güçlü kuvvetli bir kadındım. Elimden her iş gelirdi ama hiçbir işe tırnağımın ucunu dahi sürmezdim. Gelinlerim, çocuklarım ne güne duruyordu? Görsünlerdi tüm işimi gücümü. Evin büyüğü ben değil miydim? Bunca yıl onları ben yedirip içirmemiş miydim, biliyorlardı yaptırdığım evlerde oturmayı kalkmayı, tabii ki yapacaklardı istediğim her şeyi.

Ama işte işler hep öyle yürümüyor. Evin büyüğüyüm güya, o yüzden saygı gösteriyorlar sanıyorsun. Sonra yavaş yavaş sana “yardım” etmeye başlıyorlar. “Aman anne, sen kalkma biz yaparız.”, “Aman Feride teyze ben asarım çamaşırı, ben yaparım yemeği.”, “Aman dikkat et anne düşersen.” Ama yemezler. Sonra o yardımlar bir bakmışsın seni kendi evinde misafir odasına düşürmüş. Eşyaların yavaşça yer değiştirmiş. Artık yemekler sana göre çok tuzlu ama senin tansiyonun var, mazallah fırlarsa ne olacak? Evin içinde bir köşeye büzülüp kalıyorsun, köşen ılık bile almıyor. Ve tebrikler artık yoksun. Adım adım sildiler seni hayattan, sana yardım ediyoruz diye diye.

Bir gün hiç unutmam, oğlum beni tuvalete götürmeye çalışıyordu. Zaten artık hiç ayakta duramıyorum tek başıma, zar zor kaldırdılar yattığım yerden. Tuvalete gidene kadar bir saat geçmiştir. O sırada da Ali'nin, oğlumun yüzüne baktım. Yüzünde gördüğüm o çaresizlik, o acıma yok mu? O kadar sinirlendirdi ki beni, kendimi yere atıverdim. Üst üste düşüverdik. Ali de sandı ki kendi düşürdü beni. Oh olsun. Beni zayıf sandınız ya, alın size zayıflık. Hemen apar topar hastaneye götürmek istediler beni tabi. Ama yok, gider miyim o kadar kolay? Zaten düşünce ayağımın üstüne düştüm, çok canım yandı. Arabaya da üç kişi zor bindirdiler. Kaldıramadılar tabi hahaha.

Gelinim Münevver... Eh onun da hakkını yiyemem şimdi. Belki içten içe beni gerçekten sevmeye çalıştı. Ama beceremedi hiçbir zaman. Tamam ben de çok sevgi dolu bir kaynana değildim Allah'ı var şimdi. Ne zaman üstüme eğilse, benimle ilgilense, bir yerimi düzeltmeye çalışsa benimle göz göze gelmemek için kırk takla atardı Münevver. Ben de fırsat bu fırsat, sanırsın bir daha bırakmayacağım gibi tutardım yakasından. Öyle kuvvetli asılırdım. Kalkamazdı üstümden de bakmak zorunda kalırdı gözlerime. Korkardı gözlerime bakmaktan. Birkaç saniye afallardı, mecbur gelirdik göz göze ama sonra sıkıca yumardı gözlerini. Başlardı bağırmaya: *"Aliiii! Annen beni boğmaya çalışıyor, gel kurtar beni."* diye. Gelen giden olmazdı tabi. Gelinimi ne diye boğacakmışım ki? Yanımda götüreceğim hâlim yok ya. Tövbe estağfurullah.

Gelelim yanıma, güya beni ziyarete gelen eşime dostuma... Ne yalan söyleyeyim Allah da sizi kahretmesin. Hangi ahlaka sığar acaba yanımda ettiğiniz dedikodular? Bir de gelip bana güya şefkatli şefkatli bakmalarınız yok mu, Allah sizi iyi etmesin. Ciğerinizi bilmesem inanacağım. Başucuma oturup Münevver'le

emekli maaşımın akıbetini mi konuşmadınız, ben orada olsam da sanki yokmuşum gibi eşyalarımı mı paylaşmadınız, daha neler neler... Hatta biriniz aylardır giyemediğim bir palтому alıp gittiniz de gıkımı çıkaramadım ya. İşte o çok içime oturdu. Rahmetlinin hediye-siydi o palto bana. Yani çoluğum çocuğum arasında eşya gibi dolaşmak bu kadar canımı sıkmamıştı, öyle söyleyeyim. Ha bir de... Ne meraklıymışsınız siz de canım ölü görmeye? Sağlığımda gelmediniz beni bu kadar görmeye, şimdi de yattığım yerde rahat vermi-yorsunuz, yüzümü açıp açıp duruyorsunuz. Alın bakın çok mutluyum öldüğüm için, utan-masam kahkaha atacacağım.

"Ay ablaa, mefta gülüyor mu yoksa bana mı öyle geliyor? Euzubillahimineşşeytanirracim."

Evet efendim... Buraya kadar anlattım, siz de dinlediniz. Şimdi beni almaya geliyor-lar. Gömecekler. Vallahi anlattığım gibi çok da iyi bir hayat yaşamadım. Kurtulamadım kibrimden, gururumdan ama ne yapayım? Bu ikiyüzlülük çok kanıma dokundu. En azından öcümü aldım. Kim bilir hanginiz omuzlaya-cak tabutumu? Yüksek ihtimal köyün o namus-suz imamı kıldırarak namazımı. Münevver ağlayacak bir yandan da kim onu izliyor acaba diye yan yan bakacak millete. Ayılıp bayılıp emekli maaşıma yapılacak kesinti-yi düşünecek. Ah zavallı Münevver, nasıl geçi-necek bu saatten sonra falan da filan.

Ağıtçılar, aferin iyi iş çıkardınız. Kadın-lar da salavat getiriyor, maşallah pideyi beğendiler demek ki. Kimi usulen, kimisi gerçekten okuyup üflüyor. Ama ne fark eder, ben bir tek elhamla gulhüvallayı bilirim. Bir de innatayna. Yeter...

Beni almaya gelenler geldi, aldılar, getir-diler, koydular mübarek musalla taşına. Şimdi gerçekten gidiyorum ama tekbirimi almayı da o namussuz imama bırakmam.

Hatun kişi niyetine, Allahu Ekber!

Adını Sen Koy

RABİA EGEMEN

U zayıp giden bir sokak. Gece vakti. Yolun başında beliren bir gölge. Bir silüet bu. Hayır, hayır bir insan; bir adam...

Bir erkek bu. Yürüyüşündeki özgüveni ve kısa saçlarıyla. Evet, bir erkek. Göğsünde hep aynı kitap. Bu kitabın adı yok. Sabahları parkta yürüyor, akşamları aynı taşın üstüne oturuyor. İşe gidiyor, dönüyor, kahvesini şekersiz içiyor, gömleğini hep ütülü giyiyor. Adını bilmiyorum. Ama herkes ona “abi” diyor. Bazısı “hocam”, bazısı “beyefendi”. Kimse adını söylemiyor. Çünkü o sadece “falancanın oğlu”ydu, “Filancanın çırağı”, “Onun talebesi”, “Ötekinin abisi”. Hiçbir zaman kendi olarak çağırılmadı. Adını hiç duymadığı için kendini de bir türlü çağıramadı. Aynada sadece gölgesini gördüğünden kendi adını söylemedi hiç. “Ben kimim?” sorusu bile lüks kaçtı ona.

Hayatı boyunca cevap vermesi gereken sorular zaten hazırды: “Nereye gideceksin?”, “Ne iş yapacaksın?”, “Aileni nasıl geçindireceksin?” Ne hissettiği ne korktuğu ne de neyi sevdiği sorulmadı. Sadece sorumluluklar dizildi önüne. Göğsünde hep aynı kitap. Ne yazdığını kimse bilmez, o da okumaz zaten. Ama orada durur. Kendisi bile olmayan bir “adam” olmanın yorgunluğunu taşıyor omuzlarında. O yüzden biraz kambur. Annesiyle konuşurken sesi hep babasınıninki gibi: Sert, kısa, kararlı. Abi

olacak, askere gidecek, evlenecek, ev geçindi-recek, dimdik ayakta duracak. Eğilse ne olur? Eğilse düşecekti belki. Yalnız kalacaktı. Veya sadece kalacaktı.

Göğsünde hep aynı kitap. Kitabı göğsüne koyan o değildi. Her erkek çocuğuna doğduğunda verilmişti birer tane. Her sabah gölgesi, ondan önce giriyor odaya, takım elbisesini giydiriyor. Sokakta yürürken omzuna “dimdik dur” diye bastırıyor. Kadın görünce “Bakma öyle!”, erkek görünce “Dikleş biraz!” diyor. Adam susuyor, gölgesi konuşuyor. Askerdeyken bir gece, eline bir makas aldı. Gölgesini kesmeye çalıştı. Gölge çırpındı, kaçtı, duvara tırmandı, tavana sıçradı. Ama gitmedi, yapıştı. O günden sonra gölgesiyle konuşmamaya başladı. Ama ayrı da oturma-dı. Çünkü o gölgeyle büyümüştü. Birlikte susmuş, birlikte korkmuş, birlikte “adam olun-muştu.” Artık yemek yerken, gölgesiyle karşılıklı oturuyor. Bir tabak fazla, bir çatal daha.

Adını unuttuğum bir kadın anlattı bu hikâyeyi. Zaten hiç kimse onun adını doğru dürüst anımsamıyor artık. Adı Nesrin’di belki, ama apartman yöneticisi her ay “Nuran Hanım” yazardı aйдat pusulasına. Bakkal “ablacım” der, fırıncı hiç bakmazdı yüzüne. Elinde köşeleri kıvrılmış defteri. Annesinin eteğinin gölgesi hâlâ salonun halısında. Temizlemeye çalıştı,

olmadı. Deterjan değiştirdi, bez yıprandı. Gölge ise hiç kıpırdamadı. Üstelik hareket ediyordu: Halının ucundan koltuğun altına, oradan pencere kenarına... Kimse bilmiyor ama kadın biliyor. Annesi hâlâ geceleri rüyalarına giriyor. Babası yok, belki de vardı. Ayakkabılarını annesinin almadığı bir mağazadan seçiyor. Evlenmeye kalktı bir ara. Nişanlısı, “*bizim evde kadınlar fazla konuşmaz*” dedi. “*Fazla*” ne demekti? Ne zaman “*fazla*” olmuştu da eksiltilmek istenmişti? Sevmeyi öğrenmeden önce uslu olmayı öğrendi. Bir gün sevmeye yeltendi. Sevgi hep başkasının onayıyla var oldu onun için. “*İyi çocuk ama işi var mı?*” diye soruldu. Sevginin CV’si hazırlandı. Çamaşır suyu değmiş bir yazlık elbise gibi solmaya başladı benliği. Kimse bilmiyor ama kadın biliyor. O, birinin karısı, birinin annesi, birinin gelini. Ne zaman kendi adına bir şey istemeye kalksa, biri araya girdi, “*Senin için en iyisi bu,*” dedi. Sessizce razı oldu. O kadar çok sustu ki, sesinin tınısını unuttu. Birilerinin çok parlayan ışıklarında görünmez hâle geldi. Kendi hayatında yedek kulübesinde durdu. Sahneye hep başkaları çıktı. Kardeşi hâlâ annesinin yanında oturuyor. Her gün ona benzemekten korkarak, ama ondan bir gün eksilmekten de ödü koparak; gölgeyi seviyor. Bazıları gölgeyi sever. Elinde köşeleri kıvrılmış defteri. Aynaya bakarken fark etti: Kendi görünmüyordu ama gölgesi hâlâ oradaydı. Hep gölgesiyle aynı sandalyede oturuyor. Yemek masasında bir tabak fazla. Uyuduğunda bir nefes fazladan. Ama kimse fark etmiyor. Zaten kimse onun adını hatırlamıyor.

O adam anlattı bütün bunları. Elindeki köşeleri kıvrılmış defterini görmüş. O da kadının adını bilmiyor. Kimse bilmiyor, ama kadın biliyor. Adam o gün yürüyüşe çıkmadı, akşam o taşın üzerine oturmadı. Gömleğini ütülemedi. Kahvesini şekersiz değil,

bu kez şekerli içti. Göğsündeki kitabı aldı, sertçe değil, yavaşça masaya bıraktı. Kitabın kapağını araladı. Sayfalar boştu. O sayfalara, bu sefer kendi adını yazmak istedi. Ama kalemi yoktu. Kalem kadındaydı. Kadın o sırada, elindeki defteri açtı. Sayfaları hep dolu. Karalamalar, çizimler, başıbozuk cümleler. Hepsi bu kadına ait. Defterin köşeleri hâlâ kıvrık. Kimse bilmiyor, ama kadın hatırlıyor. Boş bir sayfa buldu. Kalemini dudaklarına götürdü, düşündü. Sonra gölgesi, defteri kapattı. Kadın kalemi adama uzattı. Kadının gözleri adamın kilerle buluştu. Sanki o an iki değil, üç kişiydiler: kadın, adam ve sen... Adam kalemi aldı, sayfaya baktı ama yazmadı. Gözlerini sana çevirdi. Hafifçe gülümsedi ve fısıldadı: “*Kalem artık sende.*” Defterin sayfaları uçtu, kelimeler rüzgârda savruldu: Ve o defter, bir anda, senin ellerine geçti sevgili okur. Artık cümleleri sen kuracaksın. Kadına ne ad vereceğini, adamı hangi isimle çağıracağını sen seçeceksin. Kadının adını sen fısılda. Saçlarını nasıl topladığını da sen söyle. Annesinin eteğinin gölgesini neden hâlâ silemediğini de sen anlat. Adamın gömleğini sen ütüle, ikinci düğmesini açık mı bırakır, yoksa yakasını sonuna kadar ilikler mi, sen karar ver. Kahvesini nasıl içeceğini sen bil. Belki bir gün birlikte içersiniz. Defter artık senin, hikâye de öyle. Adını bilmediklerimizin hikâyesi sana emanet.

Meloditonin

REYHAN ÖZSOY

Tahriş olurcasına gözlerini ovalamaya devam ediyordu. Bakışlarındaki hissizliği plaktaki Feyruz ile bastırmaya çalışsa da yastığa devrilmekten kurtulamamıştı. *Pamuk muydu elyaf mıydı? Elyaf ise uyutmaz.* Dünden soyduğu elmanın kabuklarına çokuşan küçük sineklerin hareketi tavanda daha da kışkırtıcı bir hâl alıyordu. Demlediği melisanın on dakikalık etkisi de geçtiğine göre artık rahat rahat sağa ve sola dönebilirdi.

İşi bilmiyor, melisa değil; türü limon melisa olacaktı. Şimdi de gider, çayın içine limon katar. Bu gidişle sabahki uçağı kaçırması muhtemel.

Plak durmuş, ortamı ince bir fısıltı kaplamıştı. Zaten Ortadoğu'da her seferinde bir fısıltı var olurdu; bu fısıltı kimi zaman oynanan bir silahtan, kimi zaman ise binbir gece masallarını aratmayan kadınların kalem

gözlerinden çıkardı. Salt sessizlik her seferinde bir tehlikeyi çağırıyordu bu topraklarda. Şarkın oyunu da buradan gelirdi, mutlaka ince sesi sağlayacak bir şeyler bulunur ve felaketler tarumar edilirdi.

Konferansa saatler kala yaşadığı bu gerilim bir ölüm kalmı hissi vermiş olsa da sabahın en erken saatlerinde hazırola geçebilmişti. Pasaportu görevliye uzatmasıyla adamın gözlerindeki canlılık dikkatini çekti.

Uykusunu almış bir çift göz... Yakaladım...

Kalkmakta olan uçağın kanadına sarılmadan önce arkaya son bir kez bakmayı akıl edemedi. Halbuki bu konferansı ülkesindeki çiftçiye, dilenciye, sağcıya, solcuya, aşağıya, yukarıya borçluydu. *Borçlu değil alacaklı.* Bu duyulmamış beldenin ismini yazdırmış ve bayrağını astırmıştı. *Az şey değil.* Uçuş uzun

sürmemesine rağmen sağ-sol koltuklara kurulmuş yolcuların sesli ve gürültülü uykuları kendisinde baş ağrısına sebep oluyordu. *Aldırmadı, canı da çekmedi.* Az ve uz gidildikten sonra Endülü's'e iniş gerçekleşmiş, doğunun tozu batının yağmuruyla çamurlaşmıştı. Davetiyedeki adresi sora sora ilerlemesi işe yaramayınca *International Foreign Scholar*'ı arayıp kendisini bulunduğu yerden almalarını rica etti.

Ey Mecnun, sanki Bağdat'ı arıyor.

Ricası yerine getirilince salonda söyleyişi sırasını beklemeye koyuldu. Gözü yan tarafta ikram edilen kanepelere kaysa da Davud peygamber misali, nefsinı tutabildi.

Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, yedi buçuk... Time's over!

Ekmeğin üzerine sürülen zeytin ezmesinden geriye dışında bir şey kalmış mı diye aynada bakınırken kulağına eğilen beyaz tenli görevli, kuliste beklemesi gerektiğini söyledi. Aşağıdan yukarı merdivene tırmanarak çıkılan sahneyi gördü. İsmi anonsuna fazla bir zaman kalmamıştı.

Kulise girdiğinde, soluduğu yoğun ter kokusu kendisini güvende hissettirmedi. Gece yorganın altında rüyalara dalmak için verdiği mücadeleden kalan ter kokusundan farklıydı.

Ve

Jane Maryam - Ah tatlı Meryem ah

Yine sabah oldu ve gözlerime uyku uğramadı.

Kuliste, son bir prova yaptıran orkestra şefinin batonunun kendisini hipnotize etmesini engelleyememiş ve derin mi derin bir uykuyla konukların sahneye çıkışlarını beklediği divana serilmişti.

Sayın Dr. Eljezeri'yi "*Binbir Gece Masallarında Musiki Ahenk*" konulu konuşması için davet ediyorum.

...

Sayın Dr. Eljezeri orada mısınız?

Sâyende

SENA ALPER

Gölgeleri yeterince övmüyorsunuz. Bir yaz sıcağında güneş tam tepenizdeyken hani otobüs beklerken çabucak sığındığınız bir ağaç gölgesine bile şükretmiyorsunuz.

Utanmıyorsunuz gölgenizden. Onu yaptığınız her işe şahit tuttuğunuzu unutuyorsunuz. Karanlık bir gecede etrafta kimsecikler, mobeseler bile yokken bir adam bir küçük kıızı taciz ederken sokak lambasının ışığında uzayan gölgesinin ifadesini, polisler almayı akıl edemiyor.

Fark etmiyorsunuz bile gölgenizi. İnsanoğlu, gölgeler dünyasını sezemiyor. Yalnızca şairler, ressamlar, fotoğrafçılar önemsiyorlar. Ne zaman uzar ne zaman kısalırız. Ne yana yatar, uzanırız. Bunun ilmi yok sizde.

Sense Sevgilim, küçücük ellerinle bir sandalye gölgesiyle konuşmaya başlayarak keşfetmiştin beni. O günden sonra önce dost sonra ne bileyim işte bilirsin.

Neyse ne diyordum? Işık yine kaydı, lafımı unuttum.

Belki de ellerin, dillerin ve dahi tüm organların konuşacağı, aleyhinize veya lehinize şahitlik edeceği O gün'de gölgeler, bütün olup biteni anlatacak. Ayağınızın altından başınıza doğru uzayan gölgelerinizin dilini çözecek Çalap ve işte o zaman bizim sramız gelecek. Bir ömür sizin yaptıklarınızla utançla küçülen ve siz mutlu oldukça bazen sizin boyunuzu bile aşan gölgelerin..

Sevgilim... Seninle birlikte büyümek, yürümek, zorda kaldığında sana fısıldamak güzeldi. Fakat görüyorum ki artık elle tutulur bir yâr diledin kendine. Çünkü beni saramaz, koklayamazsın. Bu yüzden gitmeliyim artık. Beni ne güneşin altında ne sokak lambalarında ne de kendi başına odanda yakıtığın o tatlı kokulu mumlarda ara.

Hoşça bak zatına.

Gölgen

Evde ışıklar kesilince bir tiyatro başladı küçükken. Cılız mumların ısıttığı en büyük duvarımıza bakardı babam. Gölge kuşlarını ilk orada gördüm. Duvar bizim gökyüzümüz, yaylamız, sokağımız olurdu. Babam baş parmaklarını çaprazlayarak birbirine kenetler ellerini aşağı yukarı çırpardı. “Bak kızım,” derdi. Bunu üçüncü elektrik kesintisinde falan gözdüm. Ben büyülenmiş gibi duvardaki güvercine bakardım. O gecedan sonra bir daha gölgelerden korkmadım. Sonraları usta-laştı hatta ben de köpek bilenem yapabiliyordum yaaa.

Geceleri eşyaların gölgeleri bir heyula gibi çökerdi duvara. Sadece saf karanlığı isterdim; ama annem inatla küçük de olsa bir ışık, şu prize takılanlardan, sıkıştırırdı bir yerlere.

İnsan diyorum ya, şu insan denen bilmece mi, bela mı, artık neyse bir şeyden çok korkmamalı. Bir şeyden çok korkup da ona bütün kendi bulduğu anlamları yüklememeli. Sonra o şey âlimallah gerçekten korkulacak bir şey oluveriyor.

Bir gece dolabın üstündeki sandalye gölgesi gıcırdadı. Korkudan yüreğim yarıldı. Bu eşyaların dilinde “Merhaba” demekmiş. Muz sesleri dermiş insanlar eşyaların kendi kendilerine çıkardıkları gıcırtya. Yo... Bu öyle değildi. Tanıdık ama bir yandan da ürpertici bir dildi.

Yavaşıca, sanki fark edilmek istemiyor gibi doğruldum yatakta. Hayır, tabii ki de annemin

yanına falan koşmadım. Prizdeki lambanın aydınlatığı karşıki duvara odaklandım. Kollarımı kaldırdım. Duvara bir kuş kondurdum, kanatlarıyla özgürce uçan.

Bunu gören sandalye gölgesi kıkırdamaya başladı. Kıkırdamak her dilde aynıydı aşağı yukarı demek.

“*Ben sizden korkmuyorum ki artık.*” dedim fısıltılı bir kıkırtıyla.

İşte böyle başladı dostluğumuz. Her an yanımda olan sadece karanlıkta değil cılız da olsa mutlaka bir ışıktaydı var olan sen sevgili dostum?

Neredesin?

Çocukken uydurduğum o şarkı dudaklarımda:

Gölge gölge sen neredesin?

Sen kökünü tanır, bilirdin. Ya güneşten ya elektrikten her eşyanın dibinden biter, başımızı uzatırız göğe derdin. Beni en çok bu kendinden emin oluşun etkilemişti.

Hatırlıyor musun, tam o işi kabul edecektim. Ama içim gıcıklanıyordu. Eğer mevzu bahis bakmakla yükümlü olduğum annem ve kardeşim olmasaydı sözünü dinlerdim. Seni biliyorum... Siz gölgeler Kızılderililer gibisiniz. Çok konuşmayı sevmiyorsunuz. Gölge-ler dünyasında, sadece çok kritik anlarda konuşuyorsunuz.

Ben imzayı atarken iş sözleşmesine tepedeki binlerce floresandan fırsat bulup bir aralık güç bela belirmiş, kan ter içinde bir sesle “*Yapma!*” demiştin. “*Girme bu gökdelene.*”

İmzalamıştım ilk defa seni düşünmeyip. Eve geçince mum ışığını yakınca karanlık odamda sessizce yanımda dikilmiştin. İşte o gün bizim aramızda zaten bir kopuş olmuştu Sevgilim. İtiraf edelim.

İtiraf...

19 yaşımıdayken bir gece itiraf etmiştin beni sevdiğini. Fatih’in eski sokaklarından birindeydik. “*İstanbul’un tadı gece çıkar,*” demişti

babam. “*Karanlığa delen ışıklarıyla...*” İşte bütün İstanbul damağımdaydı sen bana içini döktüğün zaman. Sarı ışıklı bir sokak lambasının altındaydık. “*Seni seviyorum.*” dediğin zaman etrafımızda dönmeye başlamış, dans etmiştik seninle. Senin boyun benden uzuncaydı. Kendime sarılmıştım, sen de bana sarılmıştın işte.

Sevgilim, evlen deyip diyorlar. Adamlar çıkarıyorlar önüme. Ben reddettim ilk; ama artık çok dikkat çekiyor. Senin gibi beni benden iyi tanıyan, her hareketime senkronize olmuş, boyu senin gibi uzun, kuvvetli, her müşkül durumumda beni dinleyip yol gösteren, üşüdüğümde titreyen birini bulabileceğime inancım yok. Ama mecburum. Seninleyken onlarla görüşmedim hiç, inan. Güneşin en tepede olduğu saati seçip tam güneş altında oturdum onlarla. Gölgeye geçelim dediler, şiddetle karşı çıktım. Belki meczup bildiler beni, ama meğerse sen zaten her şeyin farkındaymışsın.

Bir adam çıktı karşıma. Annemin kavvam erkek dediğinden. Sanki beni belimden tutup bir elini havaya kaldırarak göklere uçuracakmış gibi hissettirdi.

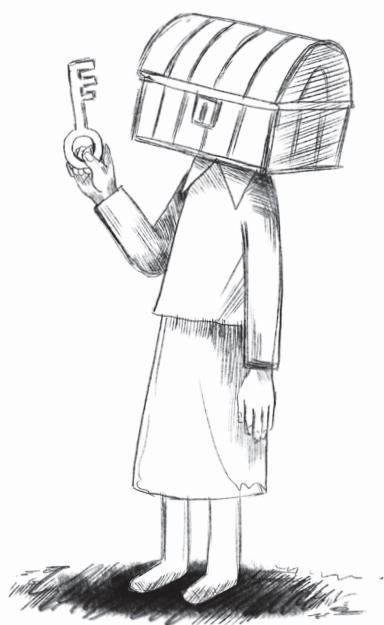
Sana yalan söylemeyeceğim sevgilim. Dokunabileceğim, koklayabileceğim, sadece kritik anlarda değil uzun uzun muhabbet edebileceğim birini istedim. Şimdi istersen kına beni. İstersen terk et. Gölgesizlere kat beni.

Ama ne olursun arada bir görün. Bir sevgili değil, gölgem olarak uzan ayaklarımın dibinden. Kendi iz düşümümü yollarda, eşyada görmedikçe sanki yokmuşum, var değilmişim gibi oluyor. N’olursun her insanınki gibi dil-siz bir anlaşma olsun aramızda. Uzan boylu boyunca hiç değilse cesedin olsun, görünsün bana. Gölgeni son kez uzat bana. İçinde sen varsın diye değil; ben hâlâ varım diye...

Ayak ucumda bekleyen,

İşıktayken kaybolan,

Gölge gölge sen neredesin?

Küçük Ben

BERRA TELLİOĞLU

Meğerse özgürlük, insanın kendini serbest bırakmasıymış. İlerlememe engel olan her bir taşı yoluma ben koymuşum. Bu farkındalık derin bir pişmanlık duymama sebep oldu. Geç kaldığımı hissettim. Şimdi, odamın duvarlarında yankılanan yorgun sesi mi duymamak için her gün müthiş bir gayret içindeyim. Şikayetlerime tahammülüm yok. Nitekim olsa da, hissettiklerimi kendime izah edecek cesareti bulmaya mecalim yok. Nasıl yapılacağını bilmediğimden değil, çok iyi bildiğimden.

Zihnim daima dolu. Yıpranmışlıklarımı düşünmeden önce ilgilenmem gereken tonla şey var. Bu hengâmede kendim olmayı çoktan unuttum. Olumsuz cümleleri, ekşiyen yüzleri def etmek ancak böyle mümkün.

Kimi zaman devam etmek için bazı yüklerden kurtulmamız gerekir. Zor olanın bu olduğunu düşünürdüm. Asıl maharet, fazlalıkları fark edebilmekteymiş. Bu yolculukta yoruluyorum, üzülüyorum da. Ama bu pes etmek istediğim anlamına gelmiyor. Sadece bazen durmak istiyorum. Ağlayabilmek biraz olsun rahatlatıyor. Hazır hissettiğimde, kaldığım yerden devam ediyorum.

Bazen alıştım sanıyorum bu rüzgâra. Sonra öyle bir üşüyorum ki, hayret ediyorum. Başarabilirim dediğim o anda, zihnim geçmişin

perdesine bürünüyor. Kırılmışlıklarımınla baş edemiyorum. Kaçıyorum. Kalbimde ince bir sızı, görmezden geliyorum. Devam ediyorum yürümeye çalışıyorum; ağır aksak... Yolun sonuna böyle varamayacağımı biliyorum ama yine de görmezden geliyorum.

Bu hep böyle olacak sanmıştım. Eskinin izlerini aşabileceğime inanmadım. Yanılmışım. Hayat böyle bir şeymiş. Düşmek de kalkmak da tabiiymiş. İşte şimdi ben, tam bu andayım. Doğru zamanda, olmam gereken yerde... Gözlerim hâlâ yaşlı; gönlümde pişmanlık kalmadı. Affettim kendimi. Çünkü ben, yarı yolda bırakmam!

Değişime ayak uydurmaya cesaret ettim. Hırslarıma rağmen vazgeçmeyi, arzularıma rağmen sabretmeyi başardım. Bitti sandığım yerde iptida ilan ettim. Bana ait olmayan hisleri terk ettim. Samimi olmayan öfkemi dindirdim. Olduğum kişiye, olduğum yere seviye bağlandım. Rengârenk bir hayat çizdim kendime. Sevmediğim her bir detayı çiçeklendirdim. Büyük resme bakınca hatalarımın aslında ne kadar da küçük olduğunu fark ettim. Kendimi suçlamayı bıraktım, takdir etmeyi öğrendim. Artık içim ferah. Nihayet, peşimde bir gölge gibi dolaşan küçük beni serbest bırakıyorum.

Sarmaşık

DİLARA BARUT

“Kökleri cehenneme kadar uzanmayan bir ağacın dalları cennete yükselemez.”

Carl Gustav Jung

Düşünen ve arayan bir varlık olarak dünyaya gönderilen insan, âlemi ve âlemdelikleri anlamak için girdiği anlam mücadelesinde bir düşünce bariyerine çarpar. Bu bariyer insanın zihin âleminin ta kendisidir. Doğru ve faydalı bir insan olmak yolundaki adımlar insanın varoluş sorularına cevaplardır; fakat insan tek tip soru sorup bundan doyum sağlayacak bir varlık değildir. İnsan duymaya ve doymaya aç, duyu organlarının iştihına duyarlı, içindeki karanlık tarafların seslerine bigâne kalamayan, soluk olan düşüncelerin aksine soluk kesen düş girdaplarına da sahip olandır. Bir bakıma insan çift taraflıdır. Esasen insan çok taraflıdır; fakat biz iki tarafıyla kifayet edecek olursak bir tarafı cennet ise diğer tarafı cehennemdir. Sartre, *“Başkaları cehennemdir.”* der. Hakikatte insanın kendisi cehennemdir. Düşünceleriyle kendini yakmayı başarabileceği gibi dilinin ucuna gelen kelimelerle yahut bakışlarındaki öldürme gücünü kullanma potansiyeliyle insan bir cehennemdir. İnsanın karanlık tarafı içinde sarmaşık gibi büyüyen, sulandığı müddetçe.

İnsan çift taraflıdır cümlesinin, çeşitli yönlerden birçok anlama gelebileceği gibi, insanın içindeki ufka bakan aydınlığa ve

dehlizlere açılan karanlığa denk düştüğünü de söyleyebiliriz. *“İnsan bastırıldığı ve özünde olduğunu inkâra giriştiği duygu, hâl ve davranışlarının esiridir.”* der Jung. Ve bu karanlık bastırılan taraflara *gölge* ismini verir. Kişi kendinde görmek istemediği ve toplum tarafından uygun karşılanmayacağını bildiği duygu ve düşüncelerini içinde bir yerde ölüme terk edip yok saydığı anda; o düşünce ve duygular ölmezler, aksine varlık sahasına çıkmak için başkalarının davranışlarına verilen aşırı tepkiler olarak ortaya çıkarlar. Başkalarında fark ettiğimiz ve bizi çok fazla etkileyen, değiştirmek istediğimiz yahut tepki vermeden geçemediğimiz bazı hâller benliğimizin bastırığımız taraflarıdır Jung’a göre. Kendimize yakıştırmadığımız tüm davranışlar ve istenmeyen tüm duygular bir bakıma topluma servis ettiğimiz maskelerimizden oluşan vitrinlik hâlimizin arka bahçesidir. Bu da bizim gerçek benliğimizi ve bütünleşik olarak eksileri ve artılarıyla var olan içsel dinamiklerimizi yok saymamız demektir. Karanlık ve bulanık taraflar, toz pembe ve buğulu olmayan tarafların gücüne yeniktir. Onlar da güçlerini kanıtlamanın çeşitli yollarını ararlar insan ruhunda.

Bu bağlamda Jung, kişinin kendini açığa çıkarmasının karanlık taraflarını fark etmesi ve bunları yok saymadan yaşamına devam etmesiyle mümkün olduğundan bahseder. Hayat amacımızı bulmanın anahtarı, sadece

ışığımızı değil, gölgemizi de kabul etmekten geçer. Gölge sadece bir yük değil aynı zamanda büyük bir potansiyel kaynağıdır. Gölgeyi büyük bir enerji boyutuna ulaştıran asıl şey, gölgenin varlığını kabul eden insanın bastırmaıyla ona akıtacağı gücü kendisine saklamasıdır. Bastırma, yok sayma, görmezden gelme insan ilişkilerinde olduğu kadar kişisel yaşantımızda ve benlik çatışmamızda da yer kaplayan ve bu kapladığı yer nispetinde zararı içinde taşıyan mekanizmalardır.

Mevlana'nın *"Ya olduğun gibi görün ya da görüldüğün gibi ol."* düsturu bu bağlamda içimizdeki göstermediğimiz gizli tarafların varlığına ve bu taraflarla girilen mücadelenin çatışmasına, sonuç olarak bu çatışmaların doğurduğu çelişiklere işaret eder. İnsan görüldüğünün aksi olabileceği gibi gösterdiklerinin hepsi de değildir. Jung'un bahsettiği gölge kavramında insan bu karanlık taraflarını yadsımadığı müddetçe bunları alıp kendi potansiyelini açığa çıkaracağı anahtarlara dönüştürebilir.

Her insanın içinde sevdiklerini dahi yaralayacak güçte umarsız ve acımasız bir taraf vardır. Her insan anlaşılmaya muhtaç olduğu kadar anlatamadığı her şey için dış dünyayı yakıp yıkmaya gücünü de içinde barındırır. Sevmek ve sevilme, saf ve temiz kaldığı müddetçe insanın içindeki cennetin tarhıdır. Yaratılışın başlangıcında açılan dünya defterinin ilk sayfaları kana boyanmıştır. Bu bakımdan insan hayatında açılan temiz sayfalara kanın, gözyaşının yahut insanın kötülüğünün emaresi gibi bir izin karışmaması pek gerçekçi değildir. Fakat ilk yaratılıştan itibaren insanın fitratında bulunan bu handikap onun varlık amacına işaret eder. Zira başkalarından önce bizi yiyen içimizdeki kötülüğün zehri, insan fitratına onu tanıyıp yönetecek hâle gelmesi ve onun kölesi değil efendisi olmaya çalışması bakımından gizlenmiştir. İyilik

yapmak ve iyi olma gayretini sürdürmek, çetrefilli yolları insan kalarak yürümenin reçetesidir. Bu bakımdan kötülük içimizde koca bir ıssız ormanken yahut kökleri derinlerde ruhumuzu sarıp sarmalayan bir sarmaşıkken iyilik naraları atmak ve yıkmanın ve yakmanın kılçıksızlığının yanında; yeniden inşa etmenin zorluğunu hedeflemek, insanoğlunun hikâyesinde yazgısının en saygın parçasıdır.

Modern toplum, insana konfor hayatı vaat eder. Acının, zorluğun olmadığı bir yaşamı telkin eder. Çünkü insan bu çağda yaşamakla hayatın en iyisine, en konforlu eve, en rahat mobilyaya, en doyurucu işe ve her şeyin en güzeline sahip olma hakkını elinde tuttuğu zannıyla yol alır. Yaşamın temel dinamiklerini bu zan üzerine bina etmek günümüz toplumunda alışlagelmiş bir yaşam beklentisidir. Yaşamı her şeyin en iyisini hak ediyorum minvalinde kurgulamayan akliselim diğer kişiler, yaşamdaki zorlukların hayatın tali yolları olduğuna ve hedefe giderken kestirmeler oluşturduğuna, bu kestirmelerde çiçek bahçelerine denk gelebileceğine dair beklentiler geliştirebilir. Hâlihazırda bu beklenti de bir zandır. Ve hayata iyimserlik gözlüğüyle baktıran bir zandır. Bu da bize verilen hayatı yorumlama şeklimiz ve umudu içimizde taşıma şevkimizle ilintilidir. Hayattaki zorluklar gibi içimizdeki zorluklar, yani gölgelerimiz, karanlık taraflarımız, engebelerimiz, boşluklarımız, girdaplarımız bizi bir dehlize sokup çıkarttığında oradan çıkıp serin bir ikinci vakti, yürür edasıyla insanlığımıza kaldığımız yerden devam edebilme hassasiyeti gösterebilmek asıl maharettir. Yakıp yıkmının, gölgelere teslim olmanın, iki çift kelim ile karanlık taraflarımızdan dikili elbiselerle insanlara caka satmanın anlaşılır ve kabul edilebilir olduğu yerlerde anlaşmanın ve kabulün kaynağını yeni baştan düşünmek bu çağın saygılarını kan lekesinden koruyabilir mi?

Hakikatin Alegorisi

EDANUR KAYA

*“Nasıl olup da böyle rüyadaymış gibi,
görünenle görünmeyenin sınırında oturduklarını
ve nasıl olup da görüneni göremediklerini,
görünmeyi ise görebildiklerini anlayamıyorlardı.”*

Balzac

Sürgün yolculuğumun gölge durağına vardığımda, gönül dostumun evine bir ateş düştü. O esnada içinde Anka kuşunun da bulunduğu Handala gemisine baskın düzenleniyordu. Ben de ateşkes imzaladığımız tarihi meydanda, zifiri karanlık denize bakıp yanı başımdaki düşüncüyü alt etmekle meşguldüm. Bu olaylar eş zamanlı gerçekleşince hiçbir şeyin tesadüf olmadığını düşündüm. Fikrî ve fiziki anlamda ne kadar yakındı ateş. Zihinleri işgal etmiş, ciğerlerimize sıçramıştı. Yeterli hazırlığımız yoktu; savunmasız yakalanmıştık ama yine de içimizdeki potansiyel ve zor zamanlarda hatırladığımız birlik, mücadele edebilecek gücü bulabileceğimizi bize hatırlatıyordu. Sanki herkes farkındaydı savaşın ama kimse adını koymaya cesaret edemiyordu. Doğal, masum ve iyi kalanı kurtarmaya çalışıyorduk sadece.

Dostumu düşündüm birden. Yediuyur canlısının mucizevi bir şekilde kurtulması gibi belki o da ateş çemberinin ortasında yanmamayı başaran Halil Bey'in bahçesine sığınarak hayatta kalmıştır diye kendime telinde bulundum. Yanarak can vermiş olsa bile hiç şüphesiz küllerinden doğan ışık bize bir hakikati işaret

etmeye çalışacaktı. Ardından Mehmet Akif'in *Safahat*'ına baktım, adının *Gölgeler*'de geçtiğini gördüm. Tüm bu ayrıntılar beni görünenin ardındaki hakikati anlamak için üç anlatıyı birlikte düşünmeye götürdü: Platon'un mağara benzetmesi, Mehmet Akif'in *Gölgeler*'i ve mukaddes kitabımızda anlatılan Ashab-ı Kehf. Alegori kelimesinin sanat eserlerinde anlatılanların gerçek hayatta bazı anlamları temsil etmesi durumunda kullanıldığını da göz önünde bulundurursak, gerçeğe ulaşmak için okuduklarımız bize rehber olacaktır.

Bu yüzden Platon'un meşhur mağara öğretisiyle başlarsak, tutsaklıktan kurtulup aydınlığa kavuşunca bugüne kadar aslında gerçeğin silik yansımalarını görerek aldandığını fark eden bir adam karşımıza çıkacaktır. Onun gördüklerini anlatmak için mağaraya dönmesi, Akif'in hürriyetten yoksun kalmış bir toplumu şiirleriyle uyandırmaya çalışmasına benzer. O da başlangıçta mağaradaki adam gibi sesini yozlaşmış bir topluma duyuramaz. Cehalet zincirini kırıp ayrıldığı mağaradan, topluma sirayet eden ateşten uzaklaşmak ve sesinin karanlığı yarmaya çalışan bir çılgına dönüşeceği zamanın gelmesi için inzivaya çekilerek şiirlerini yazar. Görürüz ki hakikat yolculuğunda mağara bazen bir kafesken bazen de tıpkı Ashab-ı Kehf kıssasındaki gibi bir mabet, sığınak olur. Vakit geldiğinde ise kör uykulardan uyandıran sözler, meydanlardaki yerini bulur ve toplumun sağır

kalmadığı seslere dönüşür. Günümüzde aktivistlerin çağrısıyla harekete geçen adımların büyüyerek farkındalık oluşturması gibi.

Bu noktada aslında ne kadar çelişkili bir sürecin içinden de geçtiğimizi fark ediyoruz. Hem “*Ecdadını, zannetme asırlarca uyurdu / Nerden bulacaktın eldeki yurdu?*” dizesi kulağımıza küpe olmuşken durmaktan kendimizi menetmemiz şarttır, hem de ateş o kadar kök salmıştır ki ne kadar çabalasak da başa çıkmamız için gereken çoklukta olmadığımızdan, acizliğimizi fark edip bu devranın dönmesini bekleyeceğimiz bir sığınak aramaya koyulmamız gerekiyordu. Çünkü özümüzü koruyacağımız bir yer bulamazsak ateş bizi de yakacaktır. Öte yandan eğer harekete geçmezsek ateş daha da yaklaşacaktır. Yani mağarada olmamız gerektiği durumlarda da Allah’ın muradının gerçekleşeceği zamanın gelmesi için hizmet etmemiz bekleniyordu.

Fakat biz, tam da Akif’in dediği gibi gölgelerden ümit ve vefa bekliyoruz hâlâ. Selahattin Eyyubi, Fatih Sultan Mehmet ve fikri olarak savaşan mutasavvıflar artık geçmişten kalan bir hatırayken şimdi artık büyük şahsiyetlerin gölgesinde yaşamaktansa onların izlerini takip edip bir eşiği aşmamız gereken zamandayız. Bu nedenle Taptuk Emre’nin şu sözünü hatırlamakta fayda var: “*Ekin ekmediğin yurt, senin değildir.*”

Şartlar ne olursa olsun “*Yarın kıyametin kopacağını bilseniz, elinizdeki son fidanı mutlaka toprağa dikiş.*” diyen bir peygamberin sözünü düstur edinip yakıp yıkanlara inat gerçek ve mecaz anlamda tohumlarımızı buluşturmalıyız toprakla. Çünkü ancak zeytin ağacı kadar dirayetli olan kalemlerden çıkan tohum, kendiliğinden ışık verip zihinleri aydınlatabilir. Kıyametin ardındaki bu diriliş gerçekleştiğinde ise Yunus gibi her dem yeniden doğmuşuz demektir.

Zıll-i Nefis ve Gölge Arketipi Kuramı

HİKMET ŞEYHANLIOĞLU

Gölge denilince, akla farklı tasavvurlar gelmektedir. Mesela “arşın gölgesindeki genç” dediğimiz vakit; gençliğinde günahlardan beri durmuş, kıyamet gününün kavurucu azabından gölgeye sığınmış genç akla gelmektedir. Veya aklımıza; hakikatin, mağaranın içindeki gölge oyunları değil, mağaranın dışındaki gerçek yaşam olduğunu savunan Platon’un mağara alegorisi gelmektedir.

Bu tasavvurlardan farklı olarak gölgenin, psikolojide de önemli bir husus olduğunu ve benliği anlamada ilk merhalede yer aldığını vurgulamak gerekir. Ünlü psikolog Carl Gustav Jung’un “gölge arketipi” adını verdiği psikolojik kuram, benlik meselesi üzerine geliştirilmiş görüşlerden biridir ve temeli tasavvufa dayanmaktadır. Unutmamak gerekir ki, Jung’un “arketip” kavramı, çok daha geniş bir anlam yelpazesine sahiptir. Bu meseleyi ele almamızın nedeni günümüzde pek çok insanın bilinçdışında bastırdığı karanlık yönlerin (gölge arketipi) gerçeğinden bihaber olması ve nefisini hesaba çekmemesidir. Öncelikle konuyu tastamam sunabilmek için, gölge

arketipi kuramının ne olduğunu açıklamak elzemdir.

Gölge arketipi, bir ferdin bilinçdışı aleminde kabuk bağlamış, bastırılmış ve inkâr edilmiş yönlerinin yer aldığı şuurun “gölge” kısmı olarak tasnif edilmiştir. Genellikle zapt edilmesi meşakkatli olan hırs, öfke ve bencillik gibi olumsuz duygular bu gölge kısmında yer alır. Jung’a göre sadece olumsuz duygular değil; cesaret ve özgün düşünme gibi olumlu potansiyel duygular da gölge bünyesinde yer alır. Fakat bu duyguların bastırılması ve inkâr edilmesinin benliği pasifize ettiğini açıklamıştır. Bu duygusal unsurları yok saymak, insanın deruni âleminde birikmesine ve menfi etkilerine sebep olmaktadır. Dolayısıyla bir insanın kendi gerçekliğiyle yüzleşememesi, ruhi bir onarıma ihtiyaç olan gölgesini görmezden gelmesi, kendini tanıma yolculuğunda ilk ve en büyük engeldir.

Bu gerçeği görmezden gelen bireyler, kabullenemedikleri gölge yönleriyle baş etmek yerine çoğu zaman suçu başkalarına yüklerler; bu yüzden de başkalarıyla çatışarak ruhsal dengelerini boş yere korumaya çalışırlar.

Kaçmak bir tercih olarak görülmemelidir; benliğimizle sulh yaparak ve ilahi hakikatin himayesini talep ederek ruhsal bir gelişime adım atmaya cesaret edebiliriz. Böylece insan, ilahi hakikatin himayesi ve gölgesinde kendi gölge yönlerini terbiye ederek, mü'minlik makamına ulaşır. Gölge mefhumunun ilahi hakikat ve insan bağlantısına dair Fuzuli şu dizeleri dile getirmiştir:

*“Saye-veş çoktan Fuzuli hak-i kuyun yastadır.
Ol ümid ile ki bir gün ola pamalin senin”¹*

(Zavallı Fuzuli, bir gün gelir de sevgilinin ayağının altına serilirim diye, hayli zamandır senin semtinin toprağı gölge gibi uzanmış kalmıştır.)

Fuzuli, kendini gölge gibi silik, dermana muhtaç ve arafta bekleyen biri olarak dile getirmiştir. Ayrıca semtinin toprağında gölge gibi uzanıp beklemesi ise zillet için değil; bir gün derdine derman olacak sevgiliyi beklediğinin haykırışıdır. Böylece Fuzuli, gölgeyle özdeşleşerek teslimiyeti ve mütevazılığı benlik potasında eritmiştir. Bu durum Jung'un, “nev-i şahsına münhasır insan modelinin” ilk merhalesi olan “*gölgeyle yüzleşmek*”, terbiye metoduna bir işarettir. Nefsin (ego) terbiye edilmesi ancak kendimizi (gölge yanlarımızı) ve ilahi kudreti bilmekten geçer. İnsana şah damarından daha yakın olan Yaradan, el-Alim sıfatıyla bizlere hakikat ve benlik gerçeğini talim ettirmektedir.

Gölgeyle yüzleşmek ve onunla barışmak, varoluşsal bir mecburiyettir. Dolayısıyla insanın, makbul bir toplumun inşası için, öncelikle kendi benliğini kabullenme ve ilahi hakikatin dest-i kudretiyle ümitvar olmayı şiar edinmesi gerekir.

1 Fuzuli, *Fuzuli Divanı*, Gazeller, Yazma Eserler Kurumu, 149. Beyit
http://ekitap.yek.gov.tr/urun/fuz%C3%BBli-divani_765.aspx

Gölgenin Yoldaşlığı Üzerine: Bir Adam, Bir Gölge, Bir Yolculuk...

MUHAMMED ALPEREN VAROL

Bazı yollar insanı zifiri karanlığa götürmez, o karanlıkla yüzleştirir. O karanlıkta bir çift göz, bir ses, bir yoldaş ararsın. Bulamazsın. İşte tam o an; en sadık şey düşer insanın önüne: Gölgesi.

Necip Fazıl Kısakürek, Paris sokaklarında “Kaldırımlar”da yürürken yalnız değildi. İnsanlar etrafında yoktu; ne bir dostu, ne eşi, ne de yareni... Bir Rabbi vardı, bir de gölgesi. Sessiz, sabit, sadık. Ne bir söz bekler ne de bir ihaneti koynunda taşır. O gölge, belki de Üstad Necip Fazıl’ın içini en iyi bilen varlık. Kaldırımlar boyunca yürüyen bir adam ve sırtına vuran ışıkla önüne düşen yalnızlık silüeti. Gölge, bazen bir dost, bazen bir şahit, bazen ise hiç anlatamadığın sırlar ve o sırları taşıyan sırdaş...

Gölge; tenin izdüşümü, ruhun sessizliği... Ağaçlar gibi. Her ağaç aynı gölgeyi sunmaz. Söğüt, gövdesiyle sarkar insanın üzerine, huzur verir, mola yeri olur, tefekküre çağırır. Ama ceviz ağacının gölgesi... Derin, ağır, sersemletici; bazı durumlarda ise öldürücü. Tıpkı insanın içindeki gölgeler gibi. Bazısı seni büyütür, yaşatır; bazısı ise parça parça, adım adım yakar, kavurur ve öldürür.

İnsan, gölgesiyle iki taraflı bir denklemde yaşar. Bir tarafı zahir, diğer tarafı batın. Bir tarafı öz benliği, bir tarafı kendisinden kaçtığı sanrılar. Yine de, bu dünyada insanı yalnız bırakmayan tek varlıktır gölgesi. Gün doğar

ardına düşer, gün batar önünden yürür. Gecenin en koyu ânında bile, ay ışığında, adım adım insanın peşinden gider, yanında yürür.

Benim de bir gölgem var. Bazen tanıdığım bir duruş, bazen anlamadığım bir silüet. 5 Ağustos 2022’de, gölgemin başka bir silüete büründüğünü fark ettim. O artık sadece beni izleyen bir silüet değildi. Ruhuma yürüyen, beni çağıran bir ışıktı. Onunla ilgili şu dize-leri yazdım:

Gölge Kız

(5 Ağustos 2022)

“Adam yanında bir gölge taşıyordu...

Kendi gölgesinden bambaşka bir gölgeydi bu...

Her an adamın peşinde takip ediyordu onu...

Karanlıkta yolunu aydınlatıyordu,

Ruhunu sarıyordu adamın...

Kendi gölgesini takip etmiyordu adam.

Diğer gölgenin peşinden gidiyordu...

*Sokaklarda diğer gölgenin sahibini arıyordu
adam...*

Diğer gölgenin sahibinden bir iz arıyordu...

Onunla ruhu aydınlanıyordu...

Duvarlara silüetini çiziyordu...

O gölgeyi nakış nakış işliyordu duvarlara

Silüeti gözünde büsbütün canlandırıyor...

Şehrin bütün duvarlarında onu görüyordu...

Şehrin bütün sokakları onunla aydınlanıyordu...

*Kendi gölgesi ile yan yana yürüyordu bu gölge...
 Adam hiç gitmesin istiyordu...
 Hiç eksilmesin istiyordu...
 Dilinden birtakım lakırdılar dökülüyordu...
 Gölge kız diyordu adam...
 Gölge kız hiç eksilmesin diyordu...
 Ve sonsuzluğa doğru yürüyordu..."*

Gölge Kız... O benim şiirimdeki figür değil sadece. O, ruhumun yansıması. Bazen benliğimden sızan bir ışığın parıltısı, bazen de içimin karanlığından doğan bir suret ve sîret. Onu görmediğim zaman eksiliyorum, hissetmediğimde bir çiçek misali soluyorum. Çünkü o, "ben" in dışı vurduğu ve ilahi bir ezgiyle gelenin benlikle tanıştığı yer.

Tasavvufta insanın nefsiyle, kalbiyle, ruhuyla ve Rabbiyle olan ilişkisinde gölge, benliğin farkındalığıdır. Kimi zaman gölgemiz nefsimizin izdüşümüdür, kimi zaman ruhun yansıması, kimi zaman hakikat yolculuğundaki yoldaşımız. O yüzden gölgemize nasıl baktığımız, yaklaştığımız, kendimize nasıl baktığımız ve kendimize nasıl yaklaştığımızdır.

Ve şunu derim şimdi:

Bazı insanlar gölgelerinden kaçır,

Bazıları gölgelerine yaslanır.

Ben gölgemde Rabbimi ararım.

Bazen "gölge kız" olur bana yoldaş,

Bazen "gölge derviş",

Bazen de gölgeler arasında sıkışıp kalmış bir "gölge münzevi"...

Ben hep yürürüm. Yola revan olmuş bir şekilde, kaldırımların sessiz diliyle, Necip Fazıl'ın hüznüyle, kelamıyla, kaleminin kudretiyle içimdeki karanlıktan, aydınlığa geçerek... Gölgame tutunarak.

Gölgenin Matematiği: Ölüm ve Başlangıç Üzerine

MUHAMMED BERK GÜLDÜR

*16/07/2025 tarihinde rahmet-i rahmana ulaşan
sevgili nenem Zehra Güldür'e ithafla*

Sıfır: Yokluğun, var olmayışın gölgesi olan rakam. Yokluk, var olmamak anlamına gelir fakat var olmamak hiçlik değildir. Sıfır sayısı da yokluğu simgeler, hiçliği değil. Vücut bulmuş olmamak, evrendeki sonsuzluk içinde bir hiçliği temsil etmez. Koordinat sisteminde de sıfır, bir yokluğun değil başlangıcın noktasıdır. İnsan hayatı bu matematiğe çok benziyor. Koordinat sistemindeki sayılar nasıl “X” ve “Y” ekseninin tutsağı ise insan da zaman ve mekânın tutsağıdır. Koordinat ekseninin sıfır noktası başlangıç konumu olmasına rağmen sonsuz ileri, sonsuz geri; sonsuz aşağı, sonsuz yukarı mesafesinde bir konumun orijini dir esasında. Ve bu matematiğin en güzel yanı, orijinin sonsuz noktaya konulabilir oluşudur. İnsanda da benzer bir durum söz konusu aslında; “*ezelden gelip ebede gitmek*”, esas olarak sonsuz evrende bir ana tutsak olmak demek; bunun yanında tutsak olunan her an yeni bir orijin noktası oluşturacak bir nevi yeni bir başlangıç yapabilecek potansiyele haiz olmak anlamına gelir.

Biz fani yaratıklar; esasında bakının gölgesi olan bu dünyada, her nefes ölümü bekleyen, aciz et ve kemik yığınıyız, eğer

kendimizi sadece “beşer” olarak tanımlarsak. Evet düşünen birer hayvanız, biyolojik elementler yığınıyız, eğer kendimizi sadece bedenden ibaret görürsek... Fakat kendini salt bedenden ibaret görmek korkunç geliyor insana. Zira çok sevdiği bir yakınının; soğuk, cansız, hissiz, hareketsiz, gözlerinin ferî solmuş fakat hâlâ bembeyaz bedenini gören bir insan; insanın yalnız bedenden ibaret olmayacak kadar değerli olduğunu idrak eder. Hayatın ölümün, ölümünse hayatın gölgesi olduğunu ve en mühimi bedeninin de ruhun gölgesi olduğunu anlar. Sevdiği kişinin bir beden değil ruh olduğunu, evrendeki her fiziksel varlığın ışık karşısında gölgesinin oluşması gibi metafiziksel olguların da yine fizikle anlatılamayacak hissi fotonlar aracılığıyla oluşan bir izdüşümünün var olduğunu ve beden denilen organizmanın da yalnızca bir gölge olduğunu kavrar. İşte o zaman Yunus’un sesi çok daha net duyulur kulaklarda: “*Ölen hayvan imiş aşıklar ölmez.*”

Bedenin bir gölge olduğunu düşünerek diyebiliriz ki: Zihinlerin ve kuvve-i hayaliye tabir edilen o esrarengiz evrenin, ucu bucağı görünmeyen diyarında hür yaşayan matematiksel olgular, kağıda koordinat sisteminin esiri olarak yazıldığı gibi ezelden ebede yolculuk yapan ruh da kozmosun; galaksileri, toz

bulutlarını, nebulalar ve gezegenleri bağrında saklayan sonsuzluğu üzerinde zaman ve mekâna esir bir bedende imtihan için kendine yer buluyor. Böylece yaşarken dahi anlıyoruz; içimizde, bedenimizden öte bir benliğimizin olduğunu. Tam anlamıyla bir gölge olan dünya nimetlerinin bizi doyurmadığını ve yitirmenin yani bir varlığı yokluğa uğurlamanın imkânsız olduğunu... Çünkü Bediüzzaman'ın da dediği gibi *"Ebed için yaratılmışız."* Bu fani dünya bizi nasıl doyurabilir? Olsa olsa bedensel ihtiyaçlarımızı temin ve cesedimizi tatmin edebiliriz; fakat esas benliğimizi yani ruhumuzu bu fani nimetler doyuramaz. Ebed isteriz çünkü. Fiziksel olarak 'var'dan yok olmayacağını bildiğimiz gibi kalbi olarak da var olmuşun yok olmasına razı gelemeyiz, peki bizi yaratan hiç razı gelir mi? Bizim içimizde böyle güçlü duygular, böyle ulvi hisler varken benliğimizin gölgesini ben zannetmek olur mu?

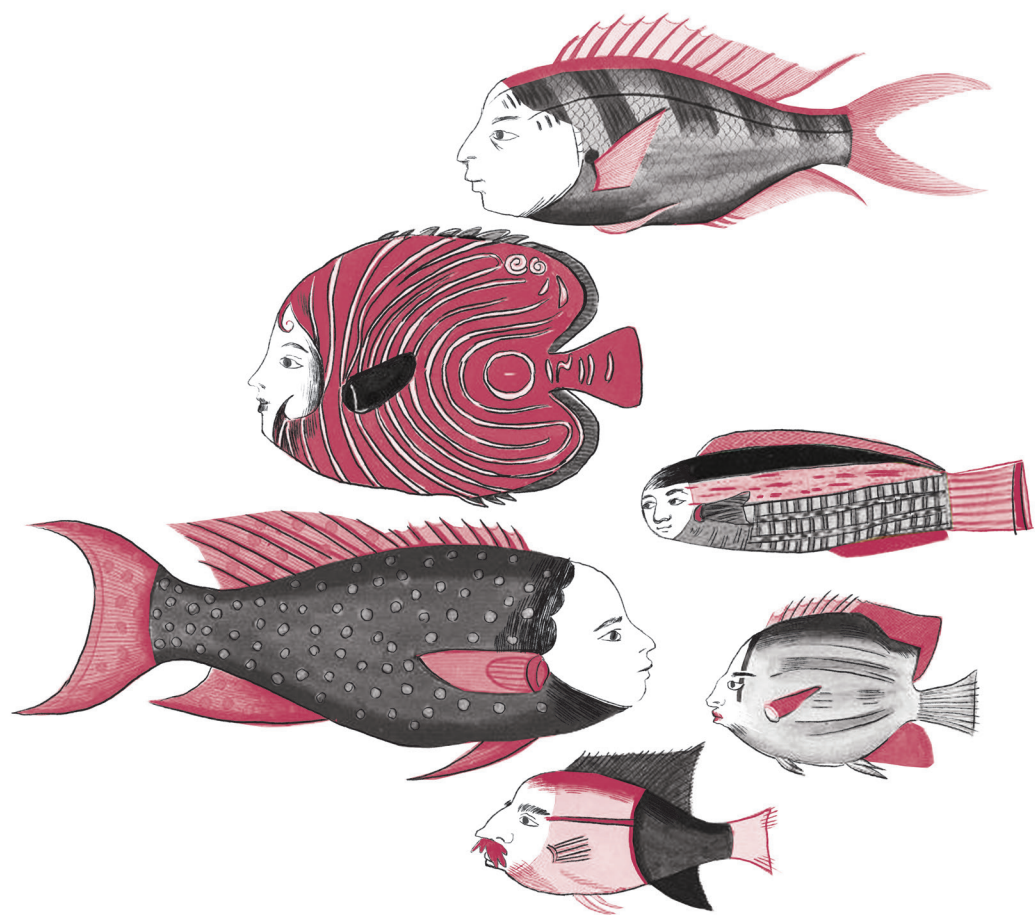
Şimdi bütün bunları zihninden geçiren bir genç, memleketindeki ırmağın kenarına oturmuş ve Erdem Bayazıt'ın *"Ölüm bize ne uzak bize ne yakın ölüm, Ölümsüzlüğü tattık bize ne yapsın ölüm."* mısralarını tekrarlıyor ve anlıyor ki sonsuz bir evrende, milyonlarca galaksi içinde kendine göre kocaman bir galaksideki bir gezegenin bir ülkesinin gariban şehrinde yaşayan bir insanın bedeninin pek de bir kıymeti yokmuş. Kıymet ben'in gölgesinde değil, ben'deymiş. Ve 'üstünlük ancak takvadadır' demek; *"Ey aciz beden; senin de, senin sahip olduklarının da hiçbir kıymeti yok. Kıymetli olan ruhunun sahip olduklarıdır."* demekmiş. *"Para, pul, makam, şan, şöhet... hey gidi beşerin putları, o soğuk toprağa sevdiğini kendi elleriyle teslim eden, mezarının üstüne elleriyle toprak atan bir insanın kalbinde yer bulamazsınız."* diye haykırabilmekmiş. İşte bu yüzden ibretmiş ölüm. Ayeti kerimde *"O ki, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı*

yaratmıştır." buyrulmaktadır. En basit mantıkla bile; var olmayan bir şeyin yaratılmış olmayacağı düşünülürse ölümün, yokluğun değil hayatın gölgesi ve çok büyük bir öğretici olduğu görülebilir. Hatta ötesi: Ölümden ibret almak değil, ölümü kalbin putlarını yıkan bir İbrahim gibi görmenin gereği anlaşılabilir.

Madem ezel-ebed yolcusuyuz, aklın idrakinden uzak olan sonsuzluğa ilerliyoruz öyleyse her anı sonsuzun bir gölgesi olarak görüp sonsuz âlemin değirmenine bir kaynak yapabiliriz. Böylece kendi koordinat eksenimizin her noktası da bir orijin olabilir. Yani her an yeni bir başlangıç ve okunmaya değer bir iz olarak kalabilir. Zaten olması gereken de budur. Zira ömrümüzün sonunda bizden geriye kalan bedenin yaptığı işler, bedenin kazandığı metalar değil; ruhun izlerinin gölgesidir. Ardımızda, ardımızda bıraktıklarımızın yüzünde tek bir tebessüm oluşturabilmek bile ruhun gölgesi, kendi koordinat eksenimizde kalıcı bir izdir. Naçizane benim çocukluğumda böyle izler bırakan, geri dönüp baktığımda hayırla yad edip tebessüm edeceğim ve kalbinin gölgesini kalbimde hissedeceğim sevgili nenem bu yazının yazıldığı günden üç gün evvel vefat etti. Bir kez daha anladım ki *"Baki kalan bu âlemde hoş bir sada imiş."* O'nun sadası benim anılarımda çınlayacak ruhunun izdüşümü olan bedeni çürüse de ruhu baki kalacak.

Ruhuna el-Fatiha

Sâye

SEMANUR BEŞTEPE

Sâye kelimesi Farsçada gölge demektir. Sâyende ise “senin gölgende, yardımınla” manasına gelir. Modern toplumda bu kelimeleri yaşamak, yaşatmak şöyle dursun anlamlarını bile bilmiyoruz. Sahi kaçımızın etrafı sâyende diyebileceği insanlarla çevrili? İşin bir de sâyende denilecek insan olma boyutu var tabi. Bu kısmı daha mühim zannımca. Hayat böyle insanların varlığıyla anlamlı. Hepimiz ‘gölgesinde huzur bulunacak o kişi’ olmaya talip olmalıyız.

Birinin yükünü hafifletmek, gülümsemesine vesile olmak, iyi ki varsın cümlesini yürekte hissetmek ne kadar kıymetli. Tıpkı bir çınar ağacı gibi. Gölgesinde huzurla, afiyetle oturlan insan... Emniyet veren, dincinleştiren, yüreğinde ferah rüzgârlar estiren. İçinde yaşadığımız toplum bize bireyselliği öğütüyor. Kemal Sayar “*Birbirimize karşı sorumluyuz, birbirimize görünmez sicimlerle bağlıyız, birbirimizin hamisi ve bekçisiyiz. İnsan insana şifadır, yurttur, sığınaktır. Bir tesellidir...*”¹ diyor.

İnsan insana şifa iken yalnızlığa adeta alkış tutuluyor. Üzerimizde bir bıkmışlık ve tahammülsüzlük var. İstiyoruz ki kimsenin derdi sıkıntısı bizi bulmasın. Kalabalıklar içinde yalnızlığı yaşıyoruz. Telefonlarımıza bakmadan ettiğimiz sohbetler azaldı. Modern toplum düzeninde bu kadar fazla uyaran

varken birbirimizi can kulağıyla dinleyemez olduk. Yüz yüze görüşmelerimiz yerini online buluşmalara bıraktı. Çoğu zaman aramak yerine ses kaydıyla iletişim kurar hale geldik. Teknolojinin getirdiği yenilikler hayatımızı kolaylaştırır da bizden birbirimizi alıp götürüyor sanki. Tüm bunlar olurken belki de en çok ihtiyacımız olan şey bir başka ruhun bizi anlamaya çalışması, sırtımızı sıvazlaması, oturup yüzümüze bakması, nasıl olduğumuzu merak etmesi, arayıp sorması, buluşmaya gelirken en sevdiğimiz keki yapıp getirmesidir. Kıymet bilen herkes için “*Sâyende dünya daha yaşanılır bir yer.*” dedirtmek bu kadardır aslında. Pazardan dönerken Ali amcanın poşetlerini taşımasına yardım etmek; sokakta yürürken romatizması olan Ayşe teyzeye selam verip kahvaltılık ekmeğini almak; okuma yazma bilmeyen birine gideceği doktoru göstermek... İşte tüm bu güzelliklerin rayıhası senden essin.

Hepimizin biricik hikâyesi olsa da aynı dünyadayız. Yani ayrı dünyaların insanları falan değiliz. Benzer duyguları paylaşıyor, farklı yollardan düşe kalka yaşıyoruz bu hayatı. Birbirimizin elini tutmak, cesaret vermek, tebrik etmek, ben demeyi bırakıp biz olabilme erdemine erişmek zahmetli bir iş olmasa gerek.

Aynı dünyanın sâyende denilecek o nadide insanlarına teşekkürle...

1 Kemal Sayar, Kendi Işığına Yürü

SÜRGÜN

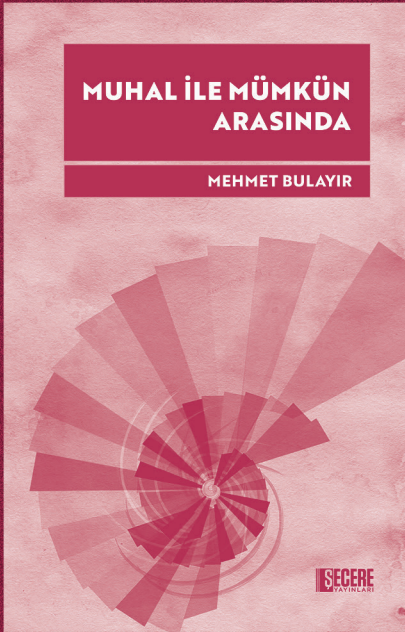
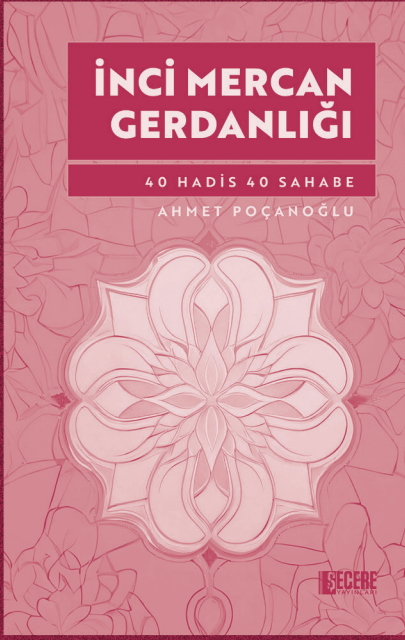
KUŞ GÜNCELERİ

Şehrin Örtüsü

HANNE NUR ÖZDEN

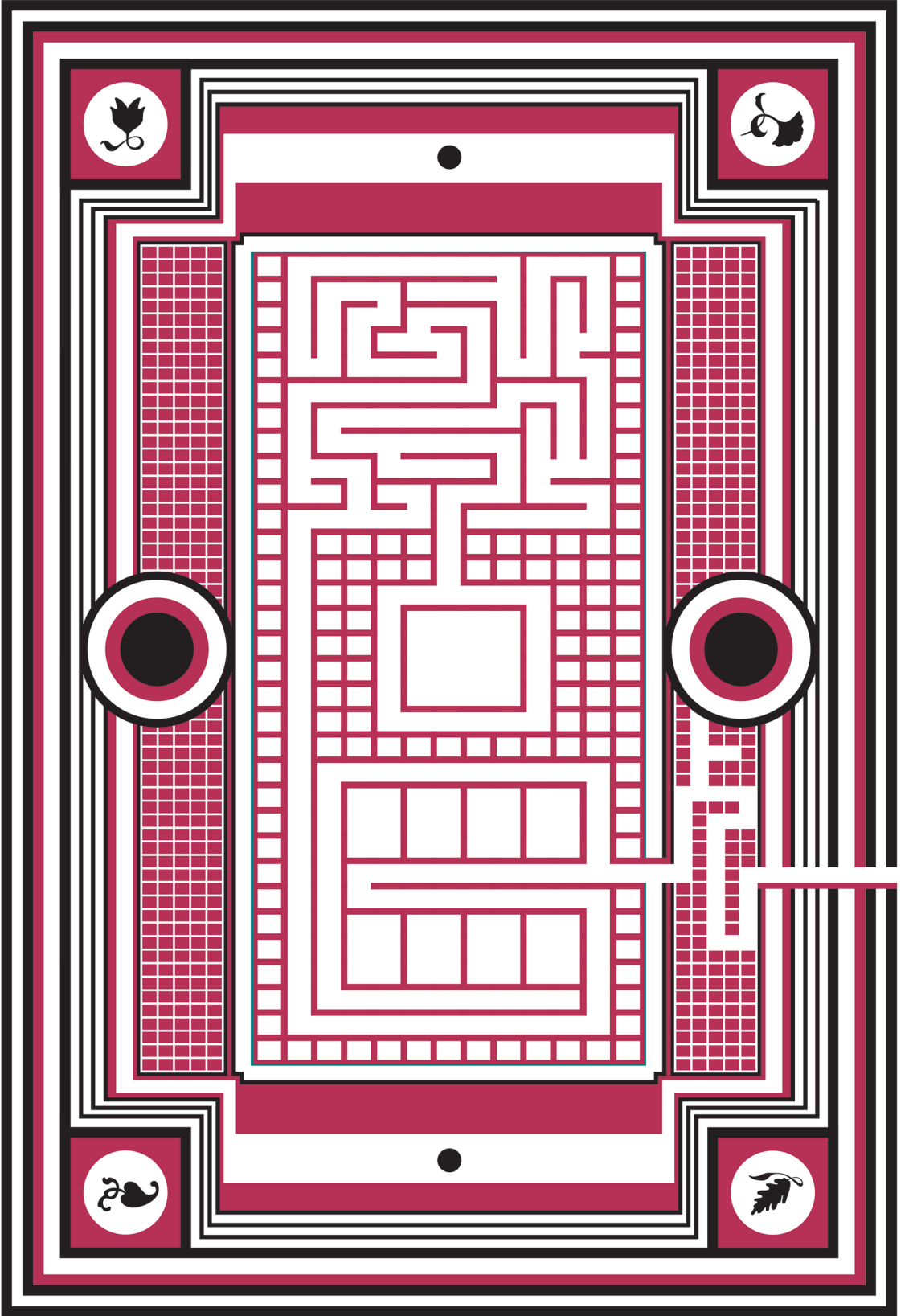

Gölge, şehre yaklaştıkça ekinler titredi, ağaçların yaprakları sarardı, köylüler kapılarını zincirledi. Kış için erzak toplayan karıncalar bile indiler yuvalarının en derin tüneline. Bir o kaldı dışarıda... Hem de köyün en yüksek tepesinde. Elinde bir taş, diğerinde sapan bekledi karanlığın etrafı sarmasını, kuşun şehre gelişini...

ŞECERE
YAYINLARI

Kitaplara buradan ulaşabilirsiniz

Ve sürgünle başladı hayat...